

Albinas Kuncevičius

**Dubingių piliavietės (u. k. 5361) (Molėtų raj.) 2010 metų archeologinių
tyrinėjimų ataskaita**

Tomas I

Kultūros paveldo centro Paveldosaugos
bibliotekos Dokumentų fondai
Fondo Nr. 39
Apyrašo Nr. 1 3034
Apsk. Vien. Nr. _____

Vilnius
2010

Turinys

Įvadas.....	3
Archeologiniai tyrimai.....	4
Rūsys Nr. 2	4
Perkasa Nr. 1	10
Perkasa Nr. 2	15
Išvados	26
Nuotraukų sąrašas.....	28
Fotofiksacija	31
Brėžinių sąrašas	65
Priedų sąrašas.....	81

Įvadas

Dubingių Radvilų rūmų tyrimai pradėti 2005 m., toliau tęsti 2008-2009 m. Per tris tyrimų sezonus atidengti visi buv. rūmų pamatai, ištirtas vienas rūmų rūsys. Po šių tyrimų nustatyta, kad rūmų pastatas buvo tarsi iš dviejų dalių: ankstyvesnės, XVI a. pradžia, rytinės rūmų dalies, kurią sudaro du rūšiai ir dalinai išlikę pirmojo aukšto grindys ir rūmų vakarinės dalies, pristatytos XVII a. pradžioje, kurios dvi patalpos padalintos į prieškambarius ir menes.

Archeologiniai tyrimai Dubingių piliavietėje (unikalus kodas: 5361) 2010 m. vykdyti gavus leidimą 2010-06-28 Nr. 118, kuris buvo išduotas A. Kuncevičiui. 2010 m. tyrimai buvo tęsiami rūmuose, tiriamas antras buv. rūmų rūsys. Kuris po 2009 m. tyrimų liko netirtas dėl blogos rūšio skliauto būklės. Taip pat vykdyti archeologiniai tyrimai būsimų komunikacijų vietose, kurios skirtos planuojamo muziejinio gaubto statybai.

Tyrimuose dirbo archeologai prof. habil. dr. A. Kuncevičius, doc. dr. R. Laužikas, D. Stankevičiūtė, R. Šmigelskas, kurie ir yra šios ataskaitos, bei foto fiksacijos autoriai. Tyrimuose taip pat dalyvavo Vilniaus universiteto, istorijos fakulteto, archeologijos specialybės studentai, moksleiviai iš įvairių Lietuvos mokyklų. Planus braižė R. Šmigelskas ir R. Augustinavičius. Radinius koncervavo ir restauravo dr. A. Puškorius. Radinių sąrašą sudarė M. Dubinskaitė, A. Gerbutavičiūtė. Mėginius paleobotaniniams tyrimams paėmė dr. M. Stančikaitė. Rasta osteologinė, 2009-2010 m. tyrimų medžiaga perduota prof. habil. dr. L. Daugnorai. Šių tyrimų rezultatai bus pridėti kitų metų ataskaitoje. Aukščių matavimus tacheometru atliko R. Augustinavičius. Rastų koklių fragmentų ir viso koklio rekonstrukcinį piešinį piešė A. Mizgirienė.

Radiniai rasti rūmų rūsyje inventorinti pasirenkant tęstinę rūmų radinių numeraciją nuo 10751 t.y. tęsiant 2008 ir 2009 m. radinių sąrašo numeraciją. Tuo tarpu radiniai rasti tiriant būsimų komunikacijų vietą numeruoti nuo 1.

Radiniai perduoti ir saugomi Molėtų etnokosmologijos muziejuje.

Archeologiniai tyrimai

2010 m. archeologiniai tyrimai vykdyti trejose vietose: rūmuose, rūsyje Nr. 2 ir būsimų komunikacijų vietose. Rūsys Nr. 2 yra po patalpa Nr. 3 (Radvilų rūmų planas), kuris pradėtas tirti 2009 m. Pradedant tyrimus rūsys Nr. 2, kaip ir rūsys Nr. 1 buvo užverstas griuvenomis (Pav. 1). Nukasus apie 1 m griuvenų nuo rūsio skliauto spynos pastebėta, jog tiek R, tiek V dalyse skliauto dalys itin netvirtos (Pav. 2). Todėl buvo nuspręsta šiek tiek išvalyti rūsio centrinę dalį, paliekant griuvenas po išlikusiais skliautais (Pav. 3) ir atidėti rūsio ištyrimo darbus kitiems metams, kai išlikusios skliautų dalys bus sutvirtintos ir nebekels pavojaus vykdomiems darbams. 2009 m. rudenį griūvantys skliautai suveržti, tad 2010 m. buvo tęsiami rūsio Nr. 2 tyrimai.

Pagal Mokslinei archeologijos komisijai pateiktą tyrimų projektą buvo numatyti elektros kabelio trasos tyrimai. Trasa turėjusi eiti į R nuo dabartinio laikino gaubto ir toliau esamu keliu (tyrimų programos planas). Pradėjus šios trasos tyrimus projektuotojai pakeitė statybos projektą, tuo pakeisdami ir elektros kabelio trasos vietą. Tad pradėta tirti trasa tapo nereikalinga, kurios ištirta 30 m². Naujai suprojektuota trasa driekiasi nuo PR laikino gaubto kampo P kryptimi į R nuo bažnyčios pamatų iki užvažiavimo į kalną kelio (situacijos planas).

Rūsys Nr. 2

2010 m. tęsti rūmų rūsio Nr. 2 tyrimai. Rūsys Nr. 2 yra po patalpa Nr. 3 (Radvilų rūmų planas). 2009 m. rūsio Nr. 1 tyrimų metu nustatyta, kad patekimas į jį yra tik per rūšį Nr. 2, o patekimas į rūšį Nr. 2 yra per specialiai tam išmūrytą laiptinę (Pav. 4).

Laiptinė, vedanti į rūšį Nr. 2, aprašyta 2009 m. tyrimų ataskaitoje. 2010 m. tyrimų metu laiptinėje tirta tik apie 0,1 m storio juodų žemių sluoksnis, susidaręs virš aslos. Pagal bendrą rūmų nužymėjimą kvadratais laiptinė patenka į H-J/16-18 kvadratus. Šio juodų žemių sluoksnio nebuvo galima ištirti 2009 m., nes dar nebuvo pilnai išvalytas rūsys Nr. 2. Šiame juodos žemės sluoksnyje rastos 204 keramikos šukės (Inv. Nr. 11532-11556), 4 koklių fragmentai (11557-11560), 5 geležiniai dirbiniai (11561-11565). Visos rastos keramikos šukės ganėtinai smulkios, iki 5 cm dydžio, todėl dalis itin smulkių šukių į radinių sąrašą įtrauktos vienu numeriu. Dauguma šukių apžiestos, su trinto akmenis priemaišomis ir neglazūruotos (11532-11546, 11551-11555). Rastos vos kelios žiestos ir glazūruotos ruda ar žalia glazūra keramikos šukės (11547-11550, 11556).

Rasti vos keturi plokštinio koklio fragmentai, trys iš jų dengti žalia glazūra ir ornamentuoti augaliniu (11557), geometriniu (11558), treliazo ornamentu (11559). Vienas koklio fragmentas yra iš herbinio koklio su Radvilų ereliu baltame fone (11560).

Metalinių radinių rasta taip pat nedaug, trys vinių fragmentai (11561-11562, 11565), batų pasagėlės dalis (11564) ir 5 cm ilgio vielutė, galuose su kilpelėmis (11563).

Po juodos žemės sluoksniu fiksuotos laiptinės grindys Habs 172,8, kurios buvo suformuotos iš kalkinio skiedinio. Vietomis kyšo akmenys, plokštesnėmis pusėmis į viršų. P laiptinės pusėje, laiptinės pabaiga, ties buv. durų stakta prie rūšio Nr. 2, formuotas slenkstis iš pusplyčių (Pav. 5).

Rūsysis Nr. 2 yra netaisyklingo keturkampio formos. Rūsio Nr. 2 R sienos ilgis Š-P kryptimis – 7,64 m, V sienos ilgis Š-P kryptimis – 7,77 m. Rūsio Nr. 2 Š sienos plotis R-V kryptimis – 6,59 m, P sienos plotis R-V kryptimis – 6,62 m. Tad rūšio Nr. 2 patalpos plotas yra apie 50,78 m². Rūsysis Nr. 2, pagal bendrą rūmų nužymėjimą kvadratais, patenka į A-H/13-19 kvadratus.

Rūsysis Nr. 2 buvo visas užverstas griuvenomis, kuriose rasta ganėtinai nemažai pavienių radinių. Rastų radinių grupės įprastos: keramika (10751-11143), kokliai (11144-11454), metaliniai dirbiniai (11515-114530), stiklas ir jo dirbiniai (11455-11514). Rastą keramiką galima suskirstyti į dvi dideles dalis: „apžiesta-tradicinė“ (10751, 10754-10785, 10788-10802, 10804-10806, 10808-10822, 10824, 10826-10868, 10870-10936, 10938-10939, 10998-11006, 11015, 11018, 11021-11028, 11033, 11035-11036, 11038-11041, 11044-11045, 11048-11049, 11053-11068, 11074-11085, 11104, 11109-11111, 11133-11136, 11138-11141), „žiasta-miesto“ (10752-10753, 10786-10787, 10803, 10807, 10823, 10825, 10869, 10937, 10940-10995, 11007-11014, 11017, 11019, 11029-11032, 11034, 11037, 11043, 11046, 11050-11052, 11070-11073, 11086-11103, 11107, 11112-11132, 11137, 11142-11143). Iš kurių galima būtų išskirti importo keramikos fragmentus, vadinamos „kielcų“ keramikos (10946-10948, 10951-10952, 10955, 10963, 10968-10970, 10973, 10977, 10979, 10984, 10987, 11011-11012, 11014, 11019, 11086-11095, 11098-11101, 11129-11132) ir akmens masės keramikos fragmentai (11096, 11112-11124). Vyraujanti keramikos puošyba yra bangelių (10751, 10756, 10758-10760, 10767, 10769-10770, 10774, 10776-10777, 10788, 10791, 10793, 10796, 10800, 10813, 10817-10818, 10868, 11021, 11026, 11044, 11096, 11104, 11133) ir horizontalių linijų (10752-10753, 10783, 10807, 10854, 10941, 10950, 10954, 10957, 10961, 10964, 10966, 10969, 10973, 10977, 10985, 11009-11010, 11046, 11071, 11074, 11092, 11095, 11116-11117, 11119-11123, 11128, 11142) ornamentika. Keletas rastų

keramikos fragmentų ornamentuoti rombo formos įspaudais, sudarantys tarsi tinklelį (10947-10948, 10955, 11019, 11043, 11086, 11093-11094) ir pora šukių su spurgeliais (11097, 11102).

Antra didelė radinių grupė, rasta griuvenose – kokliai. Šiuos radinius galima sugrupuoti į 5 pagrindines grupes: plokštiniai (11144-11167, 11180-11359, 11361, 11416-11420, 11422, 11424-11431, 11444, 11448-11454), karniziniai (11168-11171, 11360, 11362-11410, 11421, 11441-11443, 11445-11447), loviniai (11172-11179, 11423), karūnėlės (11411-11415) ir dubeniniai (11432-11440). Šiuos koklius dar galima būtų išskirti į smulkesnes grupes pagal vaizduojamą motyvą ar ornamentą. Tad plokštinius koklius galima suskirstyti į herbinius koklius, kuriuose mėlyname fone vaizduojamas Radvilų herbas rudas erelis, geltonu snapu ir kojomis su krūtinėje pavaizduotais besisukančiais trimitais (11265-11314), toks pat erelis baltame fone (11193-11264). Šių dviejų tipų herbiniai kokliai datuoti XVII a. pr. – XVII a. vid. Taip pat rasti trys fragmentai herbinio koklio, kur baltame fone Radvilų herbas – erelis yra dengtas mėlyna glazūra (11190-11192) ir yra kiek archajiškesnių formų, šio tipo kokliai paprastai viršuje turi du inicialus „I“ ir „R“, pagal ankstesnių tyrimų duomenis galėtų būti datuojami XVI a. pab. – XVII a. pr. Taip pat rasta keletas plokštinių koklių, kuriuose vaizduojamas erelis, bet be skydo krūtinėje su trimitais, ir jie dengti žalia glazūra ar visai neglazūruoti (11185-11189).

Tarp herbinių koklių rasta dengtų žalia glazūra ar visai neglazūruotų, kuriuose vaizduojama Žygimanto Augusto monograma (11315-11345), kurie datuojami kaip ir herbiniai kokliai su Radvilų herbu.

Taip pat rasta keletas augaliniu motyvu puoštų, dengtų žalia glazūra, plokštinių koklių (11346-11359).

Tose pačiose griuvenose rasta ir ankstyvesnių, pagal ornamentiką ir formas, rozetinių (11144-11163), datuojamų XVI a. pr. XVI a. vid. ir lovinių (11172-11179, 11423) koklių, datuojamų XVI-XVII a.

Karnizinius koklius galima būtų skirti į dvi grupes: dengti žalia glazūra ir ornamentuoti geometriniais motyvais su voleliu apačioje (11360-11385) ir karniziniai kokliai dengti mėlyna-balta glazūra su vaizduojamu angelu (11393-11394, 11396-11399, 11402) ar taip pat glazūruoti kokliai su augaliniais motyvais. Išsiskiria vienas karnizinis kampinis koklis puoštas žvynelių ornamentu ir dengtas žalia glazūra (11168).

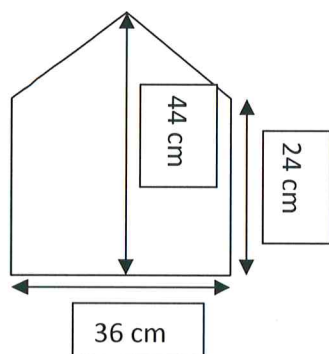
Griuvenose stiklo dirbinių rasta nedaug, tikėtina jog dalis gali būti indų šukės (11455-11468), nes turi įvairias linkimo formas. Šukės skaidrios, pasidengusios patina. Keletas šukių yra

nuo butelio (11469-11470). Taip pat rastos 33 lango šukės, inventorintos vienu numeriu (11471), lango lakšto storis – 0,2-0,4 cm.

Tarp geležinių dirbinių daugumą sudaro vinys (11515-11519, 11522-11523), visos stačiakampio kojelės skerspjūvio formos su stačiakampės formos galvute užapvalintais galais. Rastas vienas apkalas su vyriumi (11520) ir švininis vitražinio lango apvadas (11524). Taip pat rastas susilydžiusios geležies gabalas (gargažė?) (11527).

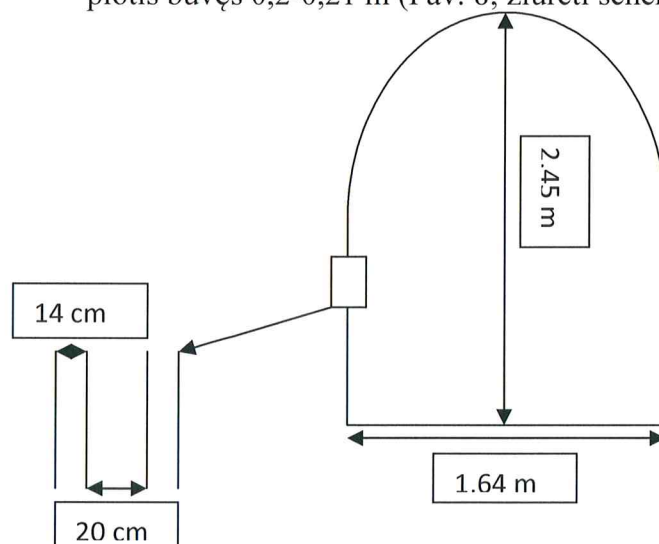
Griuvenų storis rūsyje siekė apie 4 m. Iškasus griuvenas nustatyta, kad rūsysis mūrytas gotikai būdingu plytų rišimu, mūrijant plytas „ilginė-trumpinė-ilginė“, nors griežta tokia plytų tvarka neišlaikyta. Nuo buvusios aslos, rūšio Nr. 2 sienose mūryti lauko akmenys iki 0,9-1,2 m aukščio.

Š rūšio Nr. 2 sienoje, V kampe, fiksuota buvusio švieslangio vieta (Pav. 6). Švieslangis pradėtas mūryti 1,4 m aukštyje nuo rūšio aslos. Jo plotis apačioje 1,42 m, plotis viršuje apie 0,5 m. Maždaug 2,5 m aukštyje nuo aslos arba apie 1,1 m nuo švieslangio apačios fiksuota buvusi arka, kurios dalis išlikusi (Pav. 6). Š sienoje, į R pusę nuo švieslangio, apie 0,3 m į V nuo laiptinės į rūšį Nr. 2 durų staktos, fiksuota buvusi namelio formos niša. Ji išmūryta apie 1,2 m aukštyje nuo buv. rūšio Nr. 2 aslos (Pav. 7). Niša stipriai aptrupėjusi, iškritusios „stogelį“

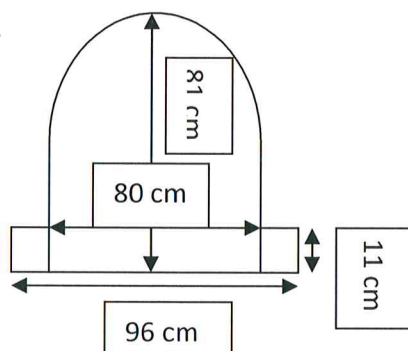
formuojančios plytos, bet pagal buvusių plytų vietas galima nustatyti apytiksliai matmenis. Nišos plotis 36 cm, aukštis iki „kraigo“ – 44 cm, aukštis iki įžambinės – 24 cm (žiūrėti schemą apačioje).

Rūsyje Nr. 2 laiptinės praėjimas arkinės formos. Praėjimo plotis 1,64 m, aukštis 2,45 m. Laiptinės apačioje, įeinant į rūšį Nr. 2 buvo durys. Laiptinėje išlikusi durų staktos vieta. Staktos plotis buvęs 0,2-0,21 m (Pav. 8; žiūrėti schemą apačioje).

Po 2009 m. tyrimų paaiškėjo, jog rūšys Nr. 1 atskiro įėjimo netūrėjo, į jį buvo patenkama pro rūšį Nr. 2, tai yra tarp abiejų rūšių buvo praėjimas. Praėjimas yra maždaug per vidurį rūšius skyrusios sienos, R rūšio Nr. 2 arba V rūšio Nr. 1 sienose. Praėjimas tarp rūšių yra 3 m atstumu nuo Š rūšio Nr. 2 sienos ir jis yra arkinės formos. Praėjimą skyrė buvusios durys, yra likusi durų staktos vieta (Pav. 9). Praėjimo plotis yra 1,54 m, plotis tarp staktos – 1,73 m. Vadinasi staktos sienos storis galėjęs būti neplonesnis nei 0,1 m. Staktos plotis yra 0,19 m. Praėjimo tarp rūšių aukštis – 2,63 m, o visas praėjimo storis – 1,02 m.

P rūšio Nr. 2 sienoje rastos dvi arkinės nišos, viena R sienos dalyje, kita – V. R dalyje esančios arkos aukštis 0,81 m, plotis 0,8 m, gylis – 0,5 m. Arkos apačioje, abiejose arkos pusėse, išlikusi vieta įstatyti mediniam balkiui ar lentai, buvusi tarsi nišos lentyna. Tokiu atveju buvusio balkio vietos plotis 0,96 m, storis – 0,11 m (Pav. 10; žiūrėti schemą apačioje). Arkos apačia yra 0,94 m nuo buv. aslos lygio.

V dalyje esanti arka išmūryta 0,4 m į R nuo V sienos. Arka yra 1 m aukštyje nuo aslos. Arkos plotis 0,83 m, aukštis – 0,9 m, gylis – 0,5 m. Arka V dalyje kiek kitokia nei R dalyje: arka, kuri yra V dalyje, apačioje neturi išmūrytų vietų lentynai.

Tarp abiejų arkinių nišų P rūšio Nr. 2 siena labai stipriai ištrupėjusi. Šios sienos R dalyje, maždaug 1,4 m aukštyje nuo rūšio aslos, išlikusi švieslangio angos R kraštinė (Pav. 10). Dėl labai stipriai išvirtusios P sienos sunku pasakyti ar šioje vietoje buvo tik vienas, nesimetriškai įrengtas, švieslangis ar maždaug simetriškai pirmajai galėjo būti įrengtas antras, įprastinio dydžio, švieslangis. Pagal išlikusius P sienos fragmentus galima spėti švieslangio apačią buvus apie Habs 174,05 aukštyje.

Rūšio Nr. 2 ŠR kampe aptikta buv. krosnies vieta. Kurios padas kvadrato formos, glaudžiasi prie Š ir R rūšio Nr. 2 sienos. Krosnies matmenys Š-P kryptimis yra 0,82 m, R-V kryptimis – 0,83 m. Jos padas išmūrytas iš tokių pat plytų, kurios naudotos ir rūmų statybai, rišant jas moliu. Pats krosnies padas pakeltas nuo aslos maždaug 0,2 m, per pora gulsčiai padėtų plytų. Rūšio Nr. 2 ŠR kampe, Š ir R rūšio sienose yra ertmė (jos kraštai aprtrupėję), kurios aukštis nuo

krosnies pado yra 1,39 m (Pav. 11). Nuo krosnies, rūsio sienoje, vertikaliai į viršų kyla beveik kvadrato formos 0,48x0,46 m dydžio ertmė. Panaši ertmė buvo aptikta 2008 m. tyrimų metu patalpos Nr. 3 ŠV kampe (Pav. 12) ir laiptinės į rūsį R sienoje (Pav. 13). Sunku pasakyti ar tai ta pati ertmė, nes ji užsikišusi kalkėmis, dėl to neaiški šių aptiktų ertmių tarpusavio sąsaja. Dėl šios priežasties sunku pasakyti ar rūsyje Nr. 2 aptiktą krosnį ir ertmę galima įvardinti kaip hipokaustinę šildymo sistemą, kuomet šiltas oras į patalpas tiekiamas kanalais. Krosnyje nerasta šilumos akumuliacinio įrenginio pėdsakų, kurio paskirtis paskirstyti šilumą kanalais. Galima spėti, kad jei ši krosnis yra hipokausto tipo, tai šilumos tiekimas buvęs tiesioginis, o ne per šilumos akumuliacinio įrenginį.

Ant krosnies pado rasta keletas keramikos šukių (11015-11017) ir 55 vnt. keramikos šukių, kurios priklausė vienam puodui (11082).

Artėjant prie pabaigos griuvenų kasimui, pastebėta, jog visame rūsio Nr. 2 plote gana daug stambių akmenų. Todėl jie savo vietoje palikti, manant jog gali sudaryti kokią nors konstrukciją (Pav. 10; 14). Deja iškasus griuvenas jokios aiškios tvarkos ar buv. konstrukcijos nepastebėta. Taip pat šie akmenys negalėjo būti iš rūsio skliauto, nes skliautas mūrytas tik iš plytų. Šie į rūsį suvirtę akmenys greičiausiai buvę sumūryti šio rūsio P sienoje, kuri, kaip minėta, labai stipriai išvirtusi. Tad dalis šių akmenų galėjo būti sumūryti matomoje dalyje, maždaug iki 1,2 m nuo aslos, likę greičiausiai buvo sumūryti į sienos vidų, nes P buv. rūmų sienos konstrukcija panaši į kiautinę.

Iškasus griuvenas iš rūsio Nr. 2, didžiojoje dalyje atsidengė juodų žemių sluoksnis, vietomis su angliukais. Centrinėje rūsio Nr. 2 dalyje, kv. D-F/15, šių juodų žemių beveik nebuvo. Šioje vietoje fiksuotas plūkto, oranžinio molio sluoksnis.

Iš karto po griuvenomis, tai yra tarp griuvenų ir juodos žemės rasta keletas keramikos fragmentų (10998-11014), kuri iš esmės nesiskiria nuo keramikos rastos griuvenose. Taip pat šiame sluoksnyje rasta stiklo dirbinių, stiklo taurių fragmentų (11472-11484, 11498-11502).

Kaip minėta, po griuvenomis, virš aslos, fiksuotas juodų žemių sluoksnis. Šioje juodoje žemėje ganėtinai gausu smulkių angliukų. Kurie čia pateko iš krosnies, rastos rūsio Nr. 2 ŠR kampe.

Įžemis (rausvas molis) rūsyje fiksuotas Habs 172,65.

Šioje juodoje žemėje rasta keramikos (11018-11081, 11104-11108, 11139-11143), koklių (11444-11448), stiklo (11485-11497, 11503-11514), bei metalinių (11528-11530) radinių.

Su rūšio Nr. 2 ištyrimu baigti ir visų buv. Radvilų rūmų tyrimai. Toliau tyrimai vykdyti piliavietėje, ištiriant busimų komunikacijų vietą.

Perkasa Nr. 1

Pagal Mokslinei archeologinei komisijai pateiktą 2010 m. tyrimų projektą, buvo numatytas projektuojamos elektros kabelio trasos ištyrimas. Elektros kabelis reikalingas būsimam muziejiniam gaubtui virš buv. Radvilų rūmų. Pagal pirminį projektą (tyrimų projekto planas) elektros kabelis turėjęs būti nutiestas nuo laikinos pastogės, virš rūmų griuvėsių, PR kampo, R kryptimi iki lauko keliuko ir toliau, šiuo keliuku, P kryptimi iki užvažiuojamosios aikštelės ant piliavietės PR dalyje. Pagal Mokslinės archeologinės komisijos suderintą tyrimų projektą, būsimo kabelio vietoje tiriama perkasa turėjusi būti nesiauresnė nei 1 m pločio.

Prieš pradėdant darbus susidurta su tyrimų finansavimo nesklandumais, todėl nuspręsta didelės apimties darbų nepradėti. Tyrimai pradėti projektuojamo el. kabelio vietoje, 20 m atstumu į R nuo laikinojo gaubto. Buv. rūmai yra ant pakilumos, kuri į R pusę žemėja. Šioje vietoje užmatuotas 20 m ilgio ir 1 m pločio plotas, pavadintas perkasa Nr. 1 (Pav. 15). Tiriama perkasa suskirstyta kvadratais iš V į R nuo 1 iki 20. Perkasa Nr. 1 orientuota ŠR-PV kryptimis. Žemės paviršius PV perkaso dalyje Habs 174,05, o ŠR dalyje Habs 172,28.

Nuėmus visame plote velėną, kuri buvusi apie 0,1 m storio, visame plote atsidengė juodos žemės sluoksnis (Pav. 16). Iš karto po velėna aptikta 110 vnt. inventorintos keramikos fragmentų. Didžiąją dalį sudarė tradicinė apžiesta, su trinto granito priemaiša, keramika (Inv. Nr. 281-291, 443-455, 458-459, 463, 465-466, 491-498, 536-547, 524, 526-530, 550-551, 554). Tik labai nedidelė šukių dalis puošta ornamentu: bangelėmis (281, 444, 536), įkartėlėmis (493) ir horizontaliomis linijomis (495). Taip pat rasta ir žiastos keramikos fragmentų (292, 296, 298-309, 456-457, 462, 464, 467-473, 499-505, 525, 531-535, 548-549, 552-553, 556-559), kuri dažnai puošta žalia ar ruda glazūra. Tarp minėtos keramikos pasitaikė pora ašelių fragmentų (308, 555). Be buitinės keramikos radinių, nuėmus velėną, aptikta keletas smulkių koklių fragmentų (605-610, 613-624). Visi rasti fragmentai yra plokštinių koklių, tik du fragmentai nuo puodyninio koklio (608 – su rozete ir 615). Dauguma plokštinių koklių puošti augaliniu (606-607, 613, 618-619, 623-624) ar geometriniu (614, 617) motyvu, bei dengti žalia glazūra. Rastos trys herbinio koklio šukės (605, 609, 621). Minėtame koklyje vaizduojamas Radvilų herbas – erelis, o aplinkui sužymėti Boguslavo

Radvilos titulų inicialai. Tokio tipo herbinio koklio dar Dubingiuose rasta nebuvo, plačiau apie šį koklį rašoma prie radinių, rastų tiriant perkasą Nr. 2, o koklis datuojamas XVII a. 3 ketvirčiu. Taip pat rastas vienas įdomus plokštinio koklio fragmentas, kuriame vaizduojamas Vytis (622). Neįprasta tik tiek, jog šie renesansiniai kokliai tradiciškai datuojami XVI a. o šiuo atveju radinys rastas XVII a. antros pusės sluoksnyje. Taip pat tik nuėmus velėną rasta keletas metalinių dirbinių: metalinė plokštelė (632), vinių fragmentai (633-634, 645-646), du neaiškūs sulaužyti geležiniai dirbiniai (636, 647), vielos (?) dalis (638), geležinė plokštelė (639), rankena (5901) ir švininė muškietos kulka (5643). Galiausiai šį juodos žemės viršutinį horizontą datuoja iškart po velėna rasti trys Jono Kazimiero Šilingai, su 1665-1666 m. kalimo datomis (5644-5646).

Juodoje žemėje vietomis pastebimos smulkios plytų nuolaužos. Perkasos Nr. 1 ŠR dalis nuolaidėja pagal kalvą. Juodos žemės sluoksnis visame plote siekia iki 0,5 m storio. Šiame sluoksnyje daugiausia rasta buitinės keramikos nedidelių fragmentų, kuriuos galima skirstyti į dvi grupes: tradicinė-apžiasta (228-230, 232, 235, 240-255, 257-258, 260-261, 273, 275-280, 342-350, 352-356, 377-384, 386-393, 395, 397, 474-486, 488, 506-515, 518-519, 561-563, 567-583), kuri ornamentuota bangelėmis (273, 343, 384, 506, 510, 568), įkartėlėmis (229, 377, 511, 569), pirštų įspaudais (241), horizontaliomis linijomis (393, 475, 509) ir profesionali-žiasta (231, 233-234, 236-239, 256, 259, 262-272, 274, 351, 357-363, 385, 394, 396, 398-410, 489-490, 516-517, 520-523, 560, 564-566, 584-591), kurios dalis ornamentuota bangelėmis (239, 259, 406) ir horizontaliomis linijomis (263, 357-358, 408, 522). Tarp buitinės keramikos šukių rasta viena keptuvės kojelė (487).

Tiriant šį juodos žemės sluoksnį rasta vos keletą koklių šukių: plokštinio koklio (602-604, 611), vienas fragmentas puodyninio koklio (612) ir kampas karnizinio koklio (625).

Šiek tiek daugiau rasta metalinių dirbinių. Rasti keli vinys (642-643, 645-646, 649-663, 665, 667, 669, 671, 673), vielos (?) fragmentas (648), keli neidentifikuoti geležiniai dirbiniai (641, 644, 647, 668, 670), du peilio fragmentai (666, 672). Metalo ieškikliu dar kartą tikrinant išmestas žemes rastas kabliukas su kilpele ir praplatinta nugarėle (664), neaišku ar tai kažkokio drabužio elementas ar žvejybos įrankis.

Pasiekus 0,45 m gylį PV perkastos dalyje, o ŠR dalyje 0,55 m gylį nuo žemės paviršiaus, juodoje žemėje pasirodo molio intarpai (Pav. 17). Kaip vėliau parodė tyrimai – tai buvo įžemio pradžia. Kvadratuose 16-17 virš įžemio, 0,5 m gylyje, ėmė dengtis plytos ir akmenys (Pav. 18), kurie nesudaro jokios aiškios konstrukcijos. Tarp šių plytų rasta keletas keramikos šukių (411-

442) ir neaiškios paskirties geležinis dirbinys (644). Taip pat šioje vietoje aptikta plokštinės čerpės nuolaužų. Tai leidžia juodos žemės apatinį horizontą datuoti XVII pradžia.

Kvadratuose 18-19, 0,6 m gylyje, fiksuotas juodos žemės perkasimas (Pav. 19, perkamos Nr. 1 sienelės pjūvis). Perkasimas į žemį įgilintas 0,4 m (Pav. 20, 21). Radinių jame nerasta.

Kvadratuose 13-14, 0,65 m gylyje, fiksuota neaiškios paskirties duobės vieta (Pav. 22). Visas duobės kontūras į atidengtos perkamos plotą nepatenka, tačiau jos dydžio pakanka norint nustatyti matmenis. Duobė – 0,9 m pločio, bei 0,8-0,9 m gylio (Pav. 23, 24). Duobėje rasta keletą šukių tradicinės-apžiestos keramikos (310-319, 321-326, 328-334, 336-341, 364-370, 373) ir keletas žiestos (320, 327, 335, 371-372, 374-376). Radiniai pagal savo stilistiką ir formas nesiskiria nuo rastų juodos žemės sluoksnyje visoje perkasoje Nr. 1.

Perkasoje Nr. 1 įžemis fiksuotas vidutiniškai apie 0,5 m gylyje nuo žemės paviršiaus (Pav. 25, 26; perkamos Nr. 1 sienelės pjūvis). PV perkamos dalyje įžemis fiksuotas Habs 173,99 aukštyje, ŠR dalyje – Habs 171,56 aukštyje. 18-19 kvadratuose fiksuoto perkavimo apačia pasiekta Habs 172,17 aukštyje, o duobės, esančios kvadratuose 13-14 – Habs 173,00.

Rasti radiniai šį juodos žemės sluoksnį leidžia datuoti XVII a. pr. – XVII a. pab.

Baigus tirti 20 m ilgio ir 1 m pločio perkamą, viso 20 m², buvo nuspręsta ištirti dar 10 m ilgio atkarpą į PV (rūmų link), jungiant prie jau ištirtos dalies. Nuėmus velėną, kuri buvusi iki 0,1 m storio, fiksuotas tas pats juodos žemės sluoksnis (Pav. 27). Viršutiniame juodos žemės horizonte, praktiškai iškart po velėna, rasta ganėtinai smulkių keramikos fragmentų. Kaip įprasta dauguma buvusių puodų gaminta apžiedimo būdu (22-27, 62-71, 94-102, 132-153, 175-190, 203-218, 220), kai kurie puošti įkartelių ornamentu (25, 63, 96, 133, 138-139, 213) ir bangelių (132, 203). Kitos žiestų, plona sienele, puodų šukės (28-29, 72, 103, 154, 156-160, 191-192, 221-222) dažnai glazūruotos žalia ar ruda glazūra.

Be buitinės keramikos radinių rasta keletas koklių fragmentų (593-597, 599) iš kurių vienas dubeninio koklio (595) ir vienas karnizinio (599). Rasti keli geležiniai dirbiniai: vynys (633-634), plokštelė (632), du neidentifikuoti radiniai (636, 639).

Pasiekus 0,2 m gylį nuo žemės paviršiaus, kv. 8, atsidengė dešimt tvarkingai sudėtų akmenų eilė (Pav. 28). Akmenys neardyti ir palikti savo vietoje, manant jog tai gali būti medinio

pastato pamatas ar kažkoks kalvos šlaito tvirtinimo įrenginys. Norint suprasti šių akmenų paskirtį ateityje reikėtų ištirti didesnį plotą šioje vietoje.

Toliau gilinantis perkasoje Nr. 1 ir pasiekus 0,3 m gylį nuo žemės paviršiaus, ėmė keistis sluoksnis. Kv. 1-4 juodos žemės sluoksnyje atsiranda molio tarp sluoksnių. 0,3 m gylyje, Kvadratuose 1-2, taip pat aptikta akmenų, kurie nesudarė tvarkingos sistemos (Pav. 29), kaip prieš tai aprašytoji, todėl buvo pašalinti. Šiek tiek pradeda skirtis keramikos radiniai. Absoliučiai didžiąją dalį sudaro tradicinė-apžiasta keramika su gan stambiomis grūsto granito granulėmis (1-8, 30-32, 34-35, 55-61, 73-89, 92-93, 104-130, 161-169, 171-173, 201-202) vos kelios šukės žiestos, glazūruotos žalia, geltona spalva (90-91, 131, 174). Taip pat rastos dvi šukės juodosios keramikos (33, 170). Rasti vos trys koklio fragmentai (598, 600-601), visi dubeninio. Tarp geležinių dirbinių rasta yla (631), pentinas (635) ir peilis (637).

Šis juodos žemės sluoksnis su molio tarpais fiksuotas maždaug 7,3 m atkarpoje (Kv. 1-8) nuo PV perkamos Nr. 1 krašto. Tai yra šis sluoksnis baigiasi ties tvarkinga akmenų eile. Šis sluoksnis perkamos Nr. 1 PV dalyje, kvadratuose 1-6, glūdi maždaug 0,2-0,3 m gylyje. Tuo tarpu kvadratuose 7-8 jis žemėja ir aptinkamas maždaug 0,5 m gylyje. Sluoksnio storis 0,1-0,35 m. kvadratuose 6-8 iškarto po šiuo sluoksniu, 0,6-0,7 m gylyje, fiksuotas įžemis, raudonas molis.

Tuo tarpu 5,3 m atkarpoje nuo PV perkamos Nr. 1 krašto, kv. 1-6, po minėtu sluoksniu aptiktas apie 0,35 m storio juodos žemės sluoksnis. Keramikos radinių aptikta nedaug. Visos šukės tradicinės apžiestos keramikos su trinto granito priemaiša (9-21, 36-54, 92-93). Rasta viso labo vienas koklio fragmentas. Koklis dubeninis, su rozete, dengtas žalia glazūra (592).

Be minėtų negausių radinių iš šio sluoksnio, rasta keletas metalinių dirbinių, iš kurių vienas itin įdomus ir retas, leidęs datuoti tiek šį juodos žemės sluoksnį, tiek virš jo buvusį. Kvadrato 1, prie PV perkamos sienelės, 1 m gylyje (Habs 173,86), rastas sveikas kryžinis smeigtukas su grandelėmis (630). Smeigtuko ilgis – 16,7 cm. Kojelės ilgis 12 cm, skersmuo – 0,4 cm. 4,7x4,7 cm kryžinės, užapvalintais galais, galvutės storis 0,2 cm. Prie jos buvo pritvirtintos trys 1,3-1,4 cm skerspjūvio grandelės sujungtos dvejomis poromis žiedelių 4,9 cm ilgio ir 0,3 cm skersmens vielutėmis. XIV a. pab. – XV a. datuojamų smeigtukų rasta aštuoniuose Lietuvos kapinyuose¹. Panašiausia kryžinio smeigtuko galvutė rasta Jakštaičių kapinyne².

¹ E. Svetikas, Lietuvos didžiosios kunigaikštystės christianizacija, XIV a. pab.-XV. a., t. I, p. 245-246; 528.

² Ten pat, p. 246.

Tad šioje perkasoje Nr. 1 dalyje, tiek vizualiai, tiek pagal radinius, išsiskyrė trys kultūrinio sluoksnio horizontai (Pav. 30, perkasoje Nr. 1 sienelės pjūvis). Viršutinis, juodos žemės, esantis iškart po velėna – datuotinas XVII a., po juo esantis juodos žemės su molio intarpais, kurį, sprendžiant pagal kultūrinį sluoksnį rūmų P ir Š kieme (žr. 2005, 2008, 2009 m. Dubingių tyrinėjimo ataskaitos), galima priskirti XVI a. ir pats apatinis juodos žemės sluoksnis – XV a.

Prijungtoje perkasoje Nr. 1 atkarpoje fiksuotas kultūrinio sluoksnio storis – iki 1 m. Įžemis fiksuotas Habs 173,72 (Pav. 31, 32). Tirtos vietos kalvos žemės paviršiaus nuolydis nuo PV perkasoje dalies į ŠR sudaro 2,1 m.

Viso ištyrus 30 m² plotą buvo pakeistas projektas, kuriuo pasikeitė ir elektros kabelio vieta.

Perkasa Nr. 2

Naujai suprojektuota kabelio trasa turėjo būti prakasta nuo laikino gaubto PR kampo PR kryptimi, praeiti į R nuo buv. bažnyčios vietos ir baigtis ties užvažiuojamąją aikštelę piliavietės PR dalyje (Pav. 33-36). Tam buvo tirta perkasa Nr. 2. Tyrimų metu perkasa fiksuota lazeriniu tacheometru, visas pjūvis dokumentuotas grafiškai, bei vykdyta detali fotofiksacija. Deja tyrimų metu sulūžo fotoaparato atminties kortelė ir dalies nuotraukų nepavyko išsaugoti.

Viso tirtas perkamos ilgis – 193 m, plotis – 1,2 m. Perkasa orientuota ŠV-PR kryptimi. ŠV dalyje žemės paviršius Habs 175,72, perkamos PR dalyje – Habs 165,37. Taigi perkasa tirta gan reljefiškai dinamiškoje aplinkoje. Pradžioje perkasa, apie 15 m, driekiasi daugmaž lygioje vietoje, kur po truputį ima leisti žemyn. Šioje vietoje perkasa Nr. 2 apie 20 m atkarpoje driekiasi dauboje, kuri tarsi skiria buv. bažnyčios ir rūmų aplinkas. Maždaug ties 35 m reljefas ima kilti į viršų iš daubos ir perkasa Nr. 2 tirta kalvoje, esančioje tarp rūmų ir bažnyčios. Kalvos plotis apie 30m, maždaug ties 55, o kiek staigiau – ties 65 perkamos Nr. 2 metru žemės paviršius vėl ima leisti žemyn ir žemės paviršiaus nuolydis nuo 65 perkamos metro iki 90, sudaro 2,75 m. Toliau žemės paviršius dar labiau žemėja, nes buv. bažnyčia yra tarsi ant kalvos, kur iš R, P ir V pusių stačiai leidžiasi kalvos šlaitas. Ties 115-130 perkamos metrais yra ganėtinai lygi, išsiskirianti iš aplinkos žemesnė vieta – buvusio tvenkinio vieta. Kiek toliau reljefas nežymiai kyla aukštyn, o jau ties 150-155 metru vėl ima leisti žemyn ir daugiau nebekyla aukštyn. Viso tirtos perkamos Nr. 2 vietos žemės paviršiaus kaita, nuo jos pradžios ties buv. rūmais iki PR piliavietės dalyje esančios užvažiuojamosios aikštelės (nuo 1m iki 193 m), yra 10,30 m.

Dėl tokio reljefo nelygumo ir tirtos perkamos ilgio buvo nuspręsta perkamos pjūvį atvaizduoti vienuolikoje brėžinių, masteliu 1:20, tame pačiame brėžinyje vaizduojamas visas pjūvis masteliu 1:500, o apibrauktas kvadratas nurodo didžiojo brėžinio vaizdavimo vietą pjūvyje.

Pradėjus perkamos tyrimus nustatyta, jog stratigrafija nesudėtinga (vos vienas juodos žemės sluoksnis), todėl nuspręsta kontrolinių juostų nepalikinėti.

Tyrimai pradėti nuo buv. rūmų, PR laikino angaro kampo. Prieš tyrimus šioje vietoje reikėjo pašalinti kelmą, kuris šioje vietoje gerokai sudarkęs kultūrinį sluoksnį. Iš esmės viršutinį sluoksnį sudarė supiltinis gruntas, čia susidaręs paskleidžiant 2008-2009 m. tyrimų metu iširtas žemes. Todėl detaliau aprašinėti tiriamą perkasą tikslinga tik maždaug nuo 7-8 kvadrato. Po

maždaug 0,1 m storio velėna pasirodo juodos žemės sluoksnis, kuris siekia 0,8 m storį. Šiame sluoksnyje rasta keletas keramikos šukių (677-691). Įžemis fiksuotas 0,8-0,9 m gylyje (Habs 174,77) (Pav. 37; Perkasos Nr. 2 sienelės pjūvis).

Maždaug nuo 14-15 perkasos Nr. 2 metro, žemės paviršius ima leisti žemyn, į tarp rūmų ir bažnyčios esančią daubą. Dauba tęsiasi maždaug iki 34-35 m, kai žemės paviršius vėl ima kilti į kalvą. Šioje dauboje fiksuotas storiausias kultūrinis sluoksnis, iki 1,3 m storio, susidaręs dėl šioje vietoje įrengto šiukšlyno (Pav. 38-41; Perkasos Nr. 2 sienelės pjūvis). Stratigrafiškai šioje vietoje fiksuotas vienas, juodos žemės, sluoksnis, vietomis su nedideliais molio intarpais ar smulkiais plytaliukais, kurio susidarymo laiką atspindi rasti radiniai. Tipologiškai radiniai nesiskiria vieni nuo kitų, tai yra tiek rasti šio sluoksnio viršuje, tiek – apačioje yra panašūs ir datuojami taip pat. O jų rasta itin daug. Didžiąją dalį sudaro buitinė keramika ir kokliai, taip pat rasta ir metalinių, kaulinių, stiklo dirbinių.

Rastą keramiką tradiciškai galima skirstyti į vos kelias dideles pagrindines grupes: tradicinę (kaimiškąją), kuri molio masėje turi gan nemažai trinto granito, gaminta apžiedžiant molio juostas, profesionalioji, gaminta šio amato specialistų, molio masė be didesnių priemaišų, žiesta, aptinkama įvairesnių formų indų, dažnai dengta glazūra ir galima išskirti aiškiai importinius keramikos dirbinius.

Didžiąją buitinės keramikos dalį sudarė tradicinės, su granito priemaiša, šukės (692-694, 696, 700-707, 716-720, 729-733, 741-753, 757, 759, 771, 774-778, 780, 782-793, 800-804, 806, 808, 811-817, 823-826, 831-837, 840-847, 861-863, 866-901, 930-954, 965-968, 970-996, 1014-1067, 1069, 1095-1155, 1157-1158, 1192-1209, 1211-1212, 1227-1318, 1390-1468, 1513-1610, 1664-1677, 1687-1702, 1706-1793, 1834-1894, 1919-1936, 1938-1954, 1995-2078, 2102-2169, 2172-2183, 2186, 2232-2355, 2357-2399, 2401-2407, 2521-2538, 2546-2559, 2566-2589, 2607-2639, 2641-2642, 2644—2645, 2664-2696, 2720-2780, 2798-2805, 2815-2894, 2896-2899, 2942-2977, 2999-3013, 3015-3016, 3033-3098, 3159-3176, 3194-3264, 3316-3357, 3380-3420, 3422-3424, 3451-3488, 3515-3578, 3610-3652, 3655-3656, 3659, 3678-3733, 3735-3736, 3768-3780, 3782-3832, 3871-3940, 3973-3975, 3976-4057, 4093-4123, 4142-4163, 4171-4204, 4217-4228, 4234-4260, 4271-4287, 4296-4299, 4300-4341, 4360-4394, 4406-4413, 4420-4424, 4428-4436, 4442-4462, 4464-4469, 4492-4504, 4507-4513, 4521-4563, 4580-4621, 4663-4667, 4672-4685, 4689-4695, 4698-4707, 4714-4727, 4734-4741). Didžioji dauguma šoninių puodų šukių, bet taip pat nemažai pakraštėlių ir dugnų. Šukių storis įvairus, svyruoja nuo 0,6 iki 1,4 cm. Kai kurios šukės ornamentuotos, dažniausiai įkartėlių, rečiau bangelių ornamentu.

Kita didelė buitinės keramikos radinių grupė – žiesta, daugiausia be stambių priemaišų, dažnai dengta žalia, geltona, ruda glazūra, kartais ornamentuojant kaklelį rombinių įspaudų tinkleliu (695, 697-699, 708-715, 722-725, 734-738, 754-756, 758, 760-770, 772-773, 779, 781, 784-799, 805, 807, 809-810, 818-819, 821-822, 827-830, 838-839, 848-860, 864-865, 902-929, 955-964, 969, 997-1013, 1068, 1070-1094, 1156, 1159-1191, 1210, 1213-1226, 1319-1378, 1469-1512, 1611-1663, 1678-1686, 1703-1705, 1795-1833, 1895-1918, 1937, 1955-1975, 1977-1994, 2079-2090, 2092-2101, 2170-2171, 2184-2185, 2187-2231, 2356, 2400, 2408-2520, 2539-2545, 2560-2565, 2590-2606, 2640, 2643, 2646-2663, 2697-2700, 2702-2719, 2781-2797, 2806-2814, 2895, 2900-2930, 2932-2941, 2978-2998, 3014, 3017-3032, 3099-3158, 3177-3193, 3265-3315, 3358-3379, 3421, 3425-3450, 3489-3514, 3579-3607, 3609, 3653-3654, 3657-3658, 3660-3677, 3734, 3739-3754, 3756-3767, 3837-3870, 3942-3972, 4058-4092, 4124-4141, 4164-4170, 4205-4216, 4229-4233, 4262-4270, 4288-4295, 4342-4405, 4414-4419, 4425-4427, 4437-4441, 4463, 4470-4491, 4505-4506, 4514-4520, 4564-4574, 4576-4579, 4622-4628, 4630-4662, 4668-4671, 4686-4688, 4696-4697, 4708-4713, 4729-4733, 4742-4746). Iš visų šių šukių galima išskirti nemažai įvairių indų: ąsočių, puodų, dubenėlių, puodynų, nemažai rasta keptuvių fragmentų (714-715, 770, 798-799, 858-859, 865, 924-925, 969, 1094, 1190-1191, 1225, 1365-1373, 1503-1511, 1659-1662, 1684-1686, 1795, 1988-1993, 2185, 2222-2224, 2510-2519, 2662, 2715-2717, 2795-2796, 2936-2940, 2981, 2997, 3031-3032, 3143-3157, 3192, 3309-3314, 3377-3378, 3444-3448, 3763-3765, 3862-3869, 4083-4091, 4169-4170, 4214-4215, 4356-4358, 4403-4404, 4418, 4434-4441, 4488-4490, 4660-4661, 4697, 4742-4743). Sprendžiant iš rastų keptuvių šukių, galima teigti jog jų dydis buvęs įvairus, nuo 16 iki 24 cm skersmens. Rasta nemažai lėkščių (713, 797, 922-923, 1068, 1075-1076, 1093, 1187-1189, 1374-1376, 1501-1502, 1658, 1683, 2221, 2227, 2507-2509, 2909, 2911-2914, 3022, 3305-3307, 3361, 3606-3607, 3762, 3781, 4139-4140, 4437, 4477, 4575, 4668, 4709-4710), kurių dydis buvęs nuo 16 iki 27 cm skersmens.

Taip pat tarp minimų keramikos šukių rasta pora įdomesnių radinių, gertuvė (3766), dengta žalia glazūra ir buvus 13 cm skersmens. Ir vienas fragmentas, galėjęs būti nuo molinio žaislo, arba tai tiesiog įspaudais ornamentuota keptuvės kojelė (3449).

Tarp visos masės buitinės keramikos radinių rasta ir importo gaminių – taip vadinamos „kielcų“ keramikos šukių (726-728, 739-740, 1976, 2225, 2701, 2931, 3755, 3941, 4261, 4629), akmens masės bokalų fragmentų (721, 820, 1379-1388, 2091), fajanso indų šukių (919, 957, 3608). Rastos dvi juodosios keramikos šukės (695, 708).

Be buitinės keramikos radinių, kv. 18-36 – šiukšlyne, rasta didelė koklių kolekcija. Visus rastus koklius galima suskirstyti į kelias pagrindines grupes: plokštiniai, dubeniniai, karniziniai ir karūnelės. Didžiausias kiekis plokštinių koklių, kuriuos pagal vaizduojamą motyvą ar puošybą galima skirti į dar smulkesnias grupes – tai plokštiniai kokliai augaliniu motyvu, daugiausiai dengti žalia glazūra (4823-4826, 4848-4850, 4866-4871, 4878-4884, 4892, 4896-4899, 4909-4923, 4930, 4941, 4953-4961, 4970-4978, 4987-5001, 5019, 5028-5034, 5039, 5056-5058, 5060-5067, 5080-5087, 5102, 5110-5111, 5122-5124, 5136-5139, 5156-5160, 5179-5180, 5200-5202, 5210-5211, 5214-5215, 5255-5261, 5294-5295, 5324-5328, 5341-5348, 5389-5390, 5395, 5403, 5410-5413, 5453-5458, 5470-5471, 5473-5477, 5491-5494, 5532-5536, 5559-5560, 5569-5570, 5581, 5584, 5616-5618), plokštiniai kokliai geometriniu ornamentu, daugiausiai dengti žalia glazūra (4858, 4885, 4900-4904, 4925-4928, 4931-4932, 4942, 4962-4963, 4979-4981, 5002-5007, 5020-5021, 5024-5027, 5040-5042, 5068-5071, 5077, 5094, 5099-5101, 5112-5113, 5125, 5155, 5161-5162, 5181-5186, 5212-5213, 5232-5234, 5262-5263, 5278-5281, 5303, 5321-5323, 5391-5394, 5407, 5469, 5537-5538, 5543, 5582, 5601), plokštiniai kokliai, kuriuose vaizduojamas paukštis su dvejomis galvomis (4844-4845, 4865, 4877, 4908, 4937-4940, 4952, 4984, 4985-4986, 5016-5018, 5038, 5053-5055, 5075-5076, 5109, 5133-5135, 5199, 5249-5254, 5318, 5425).

Rasta daug plokštinių koklių, kuriuose vaizduojamas Radvilų herbas erelis, krūtinės srityje (skyde) vaizduojami besisukantys trimitai, aplinkui herbą koklyje surašyti inicialai: B. R. X. B. S. K. N. I. K. X. S. B. P. L. W. S. N. P. I. D. N (4820-4822, 4831-4835, 4837-4838, 4846, 4876, 4887-4890, 4905-4907, 4944-4951, 5010, 5022-5023, 5043-5052, 5059, 5085-5091, 5092-5093, 5096-5098, 5105-5108, 5119-5121, 5130-5132, 5141-5154, 5166-5178, 5192-5198, 5207-5209, 5216-5222, 5224-5230, 5243-5248, 5265, 5266-5277, 5283, 5284-5293, 5305-5317, 5333-5335, 5351, 5352-5353, 5354, 5355-5387, 5396, 5405-5406, 5417-5424, 5426, 5429-5451, 5464-5468, 5483-5490, 5498-5530, 5550-5558, 5562-5565, 5567, 5572-5579, 5585-5591, 5593-5600, 5602-5613, 5619 (kv. 38)), didžioji dauguma neglazūruoti, kiti dengti žalia glazūra. Taip pat rasti keturi fragmentai dengti keliomis spalvomis: fonas baltas, erelis mėlynas. Kai kurie - kampiniai (5265, 5283, 5354). Šie kokliai pasklidę po visą šiukšlyno plotą, didžiausia koncentracija pastebėta ties 31 kvadratu, maždaug 0,5 m gylyje, į abi puses proporcingai po truputi mažėjant šių radinių. Tokių koklių nebuvo rasta 2005, 2008-2009 m. tyrimų metu rūmų aplinkoje, vos keli tokio koklio fragmentai rasti 2010 m. tyrimų metu, perkasoje Nr. 1, tirtoje į R nuo rūmų. Tai leidžia spėti jog šalia pagrindinių rūmų galėjo būti dar vienas pastatas, kuriame ir buvo naudojamos krosnis(-ys) iš šių koklių, juolab kad 1651 m. inventoriuje minimi mediniai svečių namai: „...didelis medinis

namas su vėtrunge, įvažiuojamais vartais, skiedromis dengtu stogu³. Minimo pastato, šių tyrimų metu, tiksliau lokalizuoti nepavyko.

Tyrimų metu nerasta nė vieno sveiko koklio, bei sudarinėjant radinių sąrašą nepavyko suklijuoti to paties iš turimų šukių. Pagal rastus fragmentus (5141, 5049, 5500, 4833, 5333, 5272, 5516, 5248) buvo atkurtas koklio vaizdas ir nupieštas rekonstrukcinis piešinys (žr. priedai), kurio autorė A. Mizgirienė. Išaiškinti inicialus ir pagal tai tiksliau datuoti padėjo doc. dr. Edmundas Rimša: „B(ogusław) R(adziwiłł) X(iąże) N(a) B(irzach) D(ubinkach) S(łucku) I K(opyliu) P(an) N(a) N(ewlu) I S(iebiežu) K(oniuszy) W(ielkiego) X(ięstwa) L(itewskiego) P(oszyrwincki) B(rański) S(tarosta)

Dėl koklio chronologijos:

Starostwo Poszyrwinckie – 1636 m.

Koniuszy (arklydininkas) – 1647 m.

Brańskie starostwo grodowe (labai svarbi, teismiškai valdo visą Belsko žemę) – 1653 m.

Nevelis ir Sebežas nuo 1633 m. Radvilų, nuo 1649 m. Jonušas Radvila titulavosi Pan na Newlu i Siebiežu. 1667 m. Andrusovo sutartimi kuriam laikui atiteko Rusijai, 1668 m. Boguslavas tikisi atlyginimo už Nevelį ir Sebežą, kurie jam turėjo atitekti po Jonušo Radvilos mirties 1655 m. gruodžio 30 d.

Tarp inicialų nėra svarbios Prūsijos generalinio vietininko pareigybės, kurią jis gavo 1657 m. spalio 14 d.“

Taigi šie kokliai iš esmės tampa radiniais tiksliausiai datuojančiais aptiktą šiukšlyną – XVII a. trečias ketvirtis.

Šiukšlyno vietoje aptikta keletas plokštinių koklių, kuriuose vaizduojamas erelis, bet krūtinės vietoje nėra skydo su trimitais. Kokliai turi reljefinį rėmelį, visi dengti žalia glazūra (4967-4969, 5319, 5339-5340, 5472, 5580). Rastas vos vienas plokštinio herbinio koklio fragmentas, kurie buvo dažnai sutinkami rūmuose ir jų aplinkoje, herbinis erelis baltame fone, geltonomis kojomis (5566), nors dėl labai smulkaus fragmento tai galėjo būti neatpažintas, aukščiau aprašytas, Boguslavo Radvilos herbinio koklio fragmentas, dengtas įvairiaspalve glazūra, juolab, kad keli jo fragmentai buvo rasti.

³ D. Karvelis, R. Ragauskienė, Iš Radvilų giminės istorijos, Dubingių kunigaikštystė 1547-1808 m., Vilnius, 2009, p. 120.

Rasti keli plokštinio koklio fragmentai, kuriame vaizduojamas skydas, o jame keturi herbai. Šiame koklyje taip pat yra inicialų, tačiau dėl smulkių rastų fragmentų matomi tik keli – tai W. I. S. W. (4995, 5231, 5320, 5388, 5408, 5452, 5497, 5531, 5568, 5614-5615). Pasak dr. E. Rimšą šis koklyje vaizduojamas jungtinis herbas galėtų priklausyti kažkuriam Kristupo Sluškos (miręs apie 1619 m.) ir Sofijos Valavičiūtės sūnui.

Be plokštinių koklių rasta ir dubeninių koklių, dauguma neglazūruoti, vos keli su žalia glazūra (4829-4830, 4855-4856, 4953, 4966, 5079, 5084, 5118, 5190, 5191, 5264, 5282, 5404, 5416, 5463, 5480-5482, 5545-5549, 5571, 5592).

Rasta nemažai karnizinių koklių, kuriuos galima suskirstyti į keturias grupes: vaizduojama medžioklės scena (4873, 4875, 4886, 5008-5009, 5163-5165, 5189, 5223, 5235, 5296-5301, 5414, 5539-5542, 5561), angelo galva su sparnais (4874, 4893, 5129, 5237-5242, 5302, 5304, 5330-5332, 5349, 5398-5401, 5428, 5459-5462, 5478, 5479, 5496, 5544) iš šių karniziniai-kampiniai sveiki (5478, 5544), volelis (4943, 4964-4965, 4982, 5012, 5072, 5078, 5095, 5116, 5205-5206), skrendantys angelai (5073, 5103-5104, 5428), augaliniai motyvai (4828, 4836, 4839-4841, 4851-4853, 4857, 4859, 4872-4875, 4886, 4924, 4983, 5011, 5037, 5114-5115, 5126-5128, 5187-5188, 5203-5204, 5236, 5350, 5415, 5495, 5583) ir žirgeliai (5117, 5427).

Taip pat šiukšlyne rasta keletas koklių karūnelių (4842, 4845, 4933-4934, 5013-5015, 5083, 5140, 5402).

Be keramikos radinių rasta stiklo ir metalinių dirbinių. Tarp stiklinių dirbinių vertėtų paminėti gan nemažai rastų indų fragmentų (5778-5783, 5785-5789, 5791-5798, 5801-5802, 5805-5806, 5809-5814, 5817-5824, 5827, 5829-5831, 5834-5835, 5838-5839, 5842-5844, 5849, 5852-5860, 5863-5864, 5867-5868, 5871-5874, 5877-5878, 5881-5883, 5887). Metalinių dirbinių daugiausia rasta vinių ar jų fragmentų (5663-5664, 5666, 5668-5679, 5681-5699, 5701-5702, 5704-5706, 5708, 5710, 5714, 5717-5719, 5723-5724, 5727-5735, 5739-5742, 5746, 5748-5749, 5752-5753), geležinės vielutės fragmentai (5665, 5752). Rastas vienas kabliukas (5747) bei keletą neidentifikuotų radinių (5667, 5711 (švininis), 5721, 5726, 5738, 5743, 5758). Taip pat rasta keletas neaiškios paskirties plokštelių, vienos iš jų geležinės (5680, 5703, 5716), kitos iš vario lydinio (5707, 5722). Rasti vos du švininiai lango rėmelio fragmentai (5700, 5709). Tarp geležinių radinių rasti du apkalėliai (5660, 5715), pirmasis geriau išlikęs. Be jau išvardintų radinių rasti trys peiliai (5661, 5744, 5751), pirmasis peilis (5661) rastas su kauline rankena: geležtės ilgis 10 cm, kaulinė rankena dekoruota horizontaliomis linijomis ir apskritais įspaudėliais. Gan nemažai rasta bato pasagėlių („varlikių“) (5712-5713, 5736-5737, 5745, 5750).

Aprašomame šiukšlyne rasta keletas ir papuošalų: du žiedai (5657, 5659), ganėtinai primityvūs, vienas padarytas iš trijų vielučių, viršuje iš jų susukant akutę, kitas juostinis, matoma buvusios akutės vieta, kuri nulūžusi. Rastas vienas smeigtukas (5662) 5,6 cm ilgio apskrito skerspjuvio kojelė, galvutė plokščio skerspjuvio, ornamentuota iškilėmis horizontaliomis linijomis. Be jau išvardintų radinių, rastas vienas itin unikalus ir archeologiniuose objektuose labai retai randamas radinys – sidabrinis šaukštas (5658). Šaukšto ilgis 20,8 cm, visas dirbinys graviruotas augaliniais motyvais, nugarinėje jo dalyje, ant kojelės išgraviruotas herbas (buivolo galva) ir inicialai D K. Herbo ir inicialų graviravimo technika aiškiai skiriasi nuo dekorų. Pasak E. Rimšos: „herbas greičiausiai priklausęs Komorovskių giminei, kuri nuo XVI a. pab. artimai susijusi su Radvilomis, o nuo XVII a. inicialai jau turi vardo ir pavardės reikšmę“.

Visame šiukšlyne rasta dešimt monetų, visos datuojamos XVII a. viduriu, antrąja puse: keturios monetos Kristinos šilingai (5650-5653) ir šeši variniai Jono Kazimiero šilingai (5647-5649, 5654-5656).

Be jau aprašytų radinių rasta keletas olandiškų kaolino pypkių fragmentų (5888-5893), šukų fragmentas (5896), ant kurių išraižytas užrašas „SUPER“. Taip pat rasta pora gan taisyklingos formos akmenų, kurie galėtų būti patrankos sviediniai (5898-5900).

Aprašomas šiukšlynas aiškios pabaigos neturi, jo duobės dugnas pamažu ima kilti aukštyne maždaug nuo 31 perkastos Nr. 2 kvadrato. Laikyta, jog šiukšlyno pabaiga ties 36 kv., nes tai paskutinis kvadratas, kuriame buvo randama radinių, tokių kaip ir visame jo plote kv. 15-36.

Pasibaigus šiukšlynui perkasa Nr. 2 kyla į kalvą, esančią tarp buv. rūmų ir bažnyčios (situacijos planas, Perkastos Nr. 2 sienelės pjūvis). Kalvos ilgis Š-P kryptimi apie 30 m. Nustatyta, jog kalvoje kultūrinis sluoksnis nesusiformavęs, po velėna fiksuotas viso labo iki 0,1 m storio juodų žemių sluoksniukas (Perkastos Nr. 2 sienelės pjūvis), kv. 38 rastos vos kelios keramikos šukės (4747-4753, 4754-4767). Kiek storesnis juodų žemių sluoksnis fiksuotas kvadratuose 42-47, vietomis sluoksnio storis siekė iki 0,6 m (Pav. 42, 43). Šioje vietoje matyt buvusi kažkokia duobė, joje radinių nerasta.

Šios kalvos P dalyje, ties perkastos Nr. 2 60-64 kvadratu, buvo netaisyklingos formos duobė, kurioje suverstos įvairios šiukšlės, degintas laužas, kažkada buvęs kelmas ir išrautas. Archeologiškai vertingų radinių ir kultūrinio sluoksnio neaptikta. Toliau kalva žemėja, o kvadratuose 65-82 archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio ir toliau neaptikta, po velėna fiksuojamas vos 0,15-0,3 m storio juodos žemės sluoksnis, be radinių (Pav. 44).

Taigi perkastos Nr. 2 kvadratuose 37-82 beveik nefiksuotas archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis, viso labo 0,1-0,3 m storio juodos žemės sluoksnis, neskaitant dviejų, aukščiau minėtų, duobių, kuris greičiausiai susidarė ūkinės veiklos metu. Ši teiginį galėtų patvirtinti ir vienintelis žinomas piliavietės planas iš XIX a., kuriame ši vieta žymima kaip ganyklų plotas (Pav. 45).

Kalvai žemėjant, 82 perkastos Nr. 2 metre, 0,23 m gylyje (Habs 171,69) aptikta kalkių duobė. Į visą perkastos plotą duobė nepateko. Kalkių duobės skersmuo apie 1,8 m. Jokių radinių kalkėse nerasta. Kalkių storis duobės apie 0,4 m. Pati duobė primena lėšio formą (Pav. 46; Perkastos Nr. 2 sienelės pjūvis). Kalkių apačia fiksuota 0,65 m gylyje nuo žemės paviršiaus (Habs 171,28). Įdomu tai, jog pati duobė neįkasta į žemę, po kalkėmis fiksuotas dar apie 0,1 m storio juodų žemių sluoksnis, nors sprendžiant iš žemio ganėtinai staigaus nuolydžio ir kilimo, baigiantis kalkėms, duobė buvo kasama specialiai paskirčiai. Tad iš karto pasibaigus kalkėms juodų žemių sluoksnis plonėja, žemė fiksuota 0,3 m gylyje.

Kvadratuose 86-89, 0,4 m gylyje nuo žemės paviršiaus (Habs 171,14), fiksuota dar viena kalkių duobė. Duobės skersmuo apie 2,8 m, gylis, storičiausioje vietoje, 0,3 m. Kaip ir pirmoji kalkių duobė, taip ir ši, į perkastą pateko ne visa savo forma, jos pjūvis fiksuotas bendrame perkastos R sienelės pjūvyje (Perkastos Nr. 2 sienelės pjūvis). Duobės skerspjūvis taip pat primena lėšio formą (Pav. 47). Kalkių apačia fiksuota 0,69 m gylyje nuo žemės paviršiaus (Habs 170,82). Po kalkėmis taip pat rastas juodos žemės sluoksnis, siekęs apie 0,2 m storį.

Nuo 90 perkastos Nr. 2 metro reljefas staigiai žemėja, perkasta tirinama į R nuo buv. bažnyčios šventoriaus ribos. Šioje vietoje pasibaigus šventoriaus ribai, kalva ant kurios buvo pastatyta bažnyčia, taip pat turi statų šlaitą. Tokiu būdu tirinama perkasta driekiasi tarsi griovyje. Po velėna fiksuotas iki 1 m storio juodos žemės sluoksnis, labai tankiai peraugęs šaknimis. Panašaus storio juodos žemės sluoksnis fiksuotas viso 90-120 perkastos Nr. 2 kvadratuose (Pav. 49-50). Šis juodos žemės sluoksnis, bent jau kvadratuose 95-110, dalinai susidaręs 2006-2008 m bažnyčios tyrimų ir konservacijos darbų metu, kuomet buvo lyginama aikštelė aplink bažnyčią, dalį žemių nustumiant būtent į šią pusę. Maždaug 0,5 m gylyje buvo rasti keli dabartiniai varžtai.

Iš istorinių šaltinių ir ankstesnių tyrimų žinoma, kad piliavietėje buvo įrengti bent 4 tvenkiniai. Vienas iš tvenkinių kaip tik ir buvo į R nuo buv. bažnyčios, kur tirinama perkasta (Pav. 51). Maždaug ties 113-115 perkastos Nr. 2 kvadratu reljefas tampa daugmaž lygus. Jau ši perkastos vieta galėjusi būti buv. tvenkinio vietoje. Tai paaiškintu ganėtinai storą juodos žemės sluoksnį. Radinių šioje vietoje rasta itin mažai, 115 kv. 0,5 m gylyje rastos kelios keramikos šukės (4768-

4771), deformuota švininė kulka (5759), vinies dalis (5760) ir peilio smulkus fragmentas, itin stipriai korodavęs (5926). Įžemis fiksuotas maždaug 0,8 m gylyje nuo žemės paviršiaus (Habs 166,58).

Tęsiant perkasos tyrimus buv. tvenkinio vietoje, pasiekus reljefiškai žemiausią šios vietos tašką (Habs 166,89), vos tik nuėmus velėną fiksuotas itin tamsiai juodos, durpingos žemės sluoksnis su smulkiais degėsiiais. Pasiėkus vos 0,3 m gylį kvadratuose 120-131, ėmė gan stipriai sunktis vanduo, nes ši vieta dar iki šiol šaltiniuota. Šalinti vandenį iš perkasos sekėsi sunkiai, vanduo sunkėsi stipriau nei buvo galima spėti jį semti. Naudoti tam skirtą techniką buvo nepasiruošta, todėl buvo nuspręsta ties kvadratu 120 iš Š perkasos pusės ir ties kvadratu 131 iš P pusės suformuoti apie 1 m pločio kontrolines sienėles, kurios sulaukytu vandenį. 10 m perkasos Nr. 2 atkarpa buvo užtvindyta vandeniu iki pat viršaus vos per pusę valandos. Prieš galutinai užtvinstant šiai perkasos vietai, kv. 123 rasta diržo sagtis (5927), bei kelios itin smulkios keramikos šukės, kurios į radinių sąrašą neįtrauktos. Tad perkasoje Nr. 2, kvadratuose 120-131, įžemio pasiekti nepavyko (Pav. 52). Atliekant tyrimus ateityje, šioje vietoje iš anksto reikėtų pasirūpinti įranga, galinčia greitai šalinti vandens perteklių iš perkasos.

Toliau perkasos Nr. 2 tyrimai tęsti nuo 132 kv. Šioje vietoje, iki kv. 147, žemės paviršius nežymiai kyła aukštyn, po velėna fiksuotas 0,38-0,55 m storio juodos žemės sluoksnis (Pav. 53), kuriame radinių nerasta. Įžemis, raudonas molis, fiksuotas 0,5-0,7 m gylyje (Habs 166,62-166,41) (Pav. 54). Ties kv. 147 šis juodos žemės sluoksnis truputi žemėja, ir įžemis fiksuotas jau 0,9 m gylyje, Habs 166,31 (Pav. 55-56). Kv. 149, juodos žemės sluoksnyje, 0,5 m gylyje, rasta viena keramikos šukė (4772), bei pora plokštinių koklių fragmentų (5633, 5634). Kv. 150, tame pačiame gylyje rasta kiek daugiau keramikos šukių: 14 vnt. tradicinės keramikos su trinto granito priemaiša (4773-4775, 4777-4787) ir 13 vnt. žiestos, be priemaišų, keramikos šukių (4776-4788). Be buitinės keramikos rastas vienas karnizinio koklio fragmentas, dengtas žalia glazūra (5635).

Ties 151 kv. juodos žemės sluoksnis ima plonėti ir taip tęsiasi iki 158 kv. Juodos žemės sluoksnis yra apie 0,25-0,45 m storio (Pav. 57; Perkasos Nr. 2 sienelės pjūvis). Kv. 151, 0,5 m gylyje, rasta pora keramikos šukių (4789-4790) ir trys plokštinio koklio fragmentai (5636-5638), kurie datuojami XVII a. Toliau iki kv. 159 radinių nerasta, o ir juodžemio storis siekia viso labo 0,2-0,3 m storį. Šioje perkasos atkarpoje įžemis fiksuotas 0,35-0,5 m gylyje (Pav. 58-59).

Ties 159 perkasos Nr. 2 metru juodos žemės sluoksnis vėl ima storėti ir iki 177 kv. siekia iki 0,6 m storį. Šioje atkarpoje rasti viso labo keli radiniai: dubeninio koklio fragmentas

(5639), karnizinis koklis, kuriame vaizduojama medžioklės scena (5640), datuojamas XVII a. bei kelios buitinės keramikos šukės (4791-4798). Įžemis fiksuotas 0,6-0,7 m gylyje (Perkasos Nr. 2 sienelės pjūvis).

Ties 177 perkasos kvadratu aprašomas juodžemis vėl ima storėti ir siekia iki 1 m storį (Pav. 60). Kv. 178-179, 0,5 m gylyje rastos vos trys keramikos šukės (4799-4801). Ties 181 kv. tiriama perkasa Nr. 2 kerta piliavietėje esamą lauko keliuką (žr. situacijos planą). Įžemis fiksuotas 1,1-1,2 m gylyje (Pav. 61). 182-183 perkasos kvadrato, iškarto po velėna fiksuotas griuvenų sluoksnis. Griuvenos ganėtinai smulkios su gausia kalkinio skiedinio priemaiša, kuriose nerasta sveikų plytų. Perkasos V dalyje šis griuvenų sluoksnis storesnis ir siekia 0,2-0,3 m storį (Pav. 62), tuo tarpu perkasos R dalyje šis sluoksnis vos 0,1 m storio (Pav. 63). Tikėtina, jog šis griuvenų sluoksnis galėjo susidaryti 1939 m., kuomet piliavietės P dalyje buvo statoma Smetonos vila, o jai pilamas kelias iš griuvenų, kurios imtos iš bažnyčios vietos⁴. 186 kv. po griuvenomis, 0,3 m gylyje (Habs 165,51), rasti du dideli akmenys ir vienas mažesnis, ganėtinai tvarkingai sudėti vienas šalia kito (Pav. 65). Didžiausiojo akmens skersmuo apie 0,8 m. Manant kad tai gali būti kažkokio pastato pamatas ar kokia kita konstrukcija, bei tikintis ateityje praplėsti tyrimus šioje vietoje, akmenys neardyti ir palikti rastoje vietoje. Perkasos R dalyje griuvenų sluoksnis buvo tik iki 189 kv., o V dalyje plonas sluoksnis fiksuotas visoje likusioje perkasos dalyje, tai yra iki 193 kv.

Po griuvenų sluoksniu tirtas apie 1 m storio juodų žemių sluoksnis. Kaip ir visoje perkasoje Nr. 2, taip ir šioje vietoje neišsiskyrė kitoks sluoksnis, iki pat įžemio tirta juoda žemė. Tik 0,5 m gylyje rasta kiek daugiau smulkių akmenų, nei įprastai. Perkasos Nr. 2 atkarpoje, nuo aprašytų akmenų konstrukcijos iki perkasos pabaigos, kv. 187-193, visi radiniai koncentravosi 0,4-0,6 m gylyje. Viso rasta 19 keramikos šukių, iš kurių tiek tradicinė (4802-4805, 4807, 4813-4814), tiek profesionali žiesta (4606, 4808-4812, 4815-4819) iš kurios pora fragmentų keptuvės (4811-4812) ir vienas taurelės (4810). Rastas vos vienas plokštinio koklio fragmentas (5641), jokio ornamento nesimato. Be šių radinių rasta ir keletas geležinių dirbinių. Daugiausia vinių ar jų fragmentų (5764, 5767-5770, 5772-5775), keletą neidentifikuotų radinių (5763, 5776-5777). Rastas vienas dirbinys labai panašus į lentinio karsto apkalą, kampams „suleisti“ (5761), bei viena bato pasagėlė (varlikė - 5762). Iš įdomesnių radinių vertėtų paminėti rastą raktą (5928) ir pakabinama trikampė spyną (5929). Taip pat rasti keli gabalai gargažių (5765-5766, 5771). Perkasos Nr. 2 pabaigoje įžemis fiksuotas 1 m gylyje, Habs 164,38 (Pav. 66-67; Perkasos Nr. 2 sienelės pjūvis).

⁴ S. Miglinas, Dulingiai//Lietuvos aidas, 1939-05-22, Nr. 241, p. 7.

Viso perkasa Nr. 2 tirta 193 m, iki PR piliavietės dalyje esančios užvažiuojamosios aikštelės. Kaip jau minėta, ši perkasa skirta elektros kabeliu, toliau perkasa netirta. Pagal projektą el. kabelis toliau klojamas keliu, vedančiu į piliavietę. Trasa atviru būdu kasama nebuvo, elektros kabelis paklotas „prastūmimo būdu“.

Išvados

2010 m. tyrimų metu tęsti tyrimai buv. Radvilų rūmuose, ištirtas rūsysis Nr. 2 ir su jo ištyrimu, baigti ir visų buv. Radvilų rūmų tyrimai, pradėti 2005 ir tęsti 2008-2009 m.

Prieš tyrimus rūsysis Nr. 2 buvo užpildytas griuvenomis, jas išvalius paaiškėjo, kad rūsysis yra netaisyklingo keturkampio formos. Rūsio Nr. 2 R sienos ilgis Š-P kryptimis – 7,64 m, V sienos ilgis Š-P kryptimis – 7,77 m. Rūsio Nr. 2 Š sienos plotis R-V kryptimis – 6,59 m, P sienos plotis R-V kryptimis – 6,62 m.

Į rūšį patenkama pro specialiai tam išmūrytą laiptinę iš kiemo pusės.

Š rūsio Nr. 2 sienoje, V kampe, fiksuota buvusio švieslangio vieta.

Rūsio Nr. 2 ŠR kampe aptikta buv. krosnies vieta, tikėtina, jog tai hipokaustinio tipo krosnis, be šilumos akumuliacinio įrenginio, šilumą paskirstant tiesiogiai pro šilumos kanalus.

2010 m. rūmuose viso ištirtas apie 50,78 m² bendras plotas.

Virš buv. Radvilų rūmų bus statomas muziejinis gaubtas, o jam reikalinga elektros energija. Tam buvo tiriamos dvi perkamos, Nr. 1 ir Nr. 2. Pirmoji tirta tik 30 m ilgio, nes darbų eigoje buvo pakeistas projektas ir el. kabelio trasa suprojektuota naujoje vietoje, kurioje ir tirta antroji perkasa.

Perkasa Nr. 1 tirta į R nuo buv. rūmų. Bendras ištirtas plotas 30 m². Didžiojoje perkamos dalyje fiksuotas XVII a. pr.-pab. apie 0,5 m storio kultūrinis sluoksnis. Perkamos Nr. 1 V dalyje kultūrinio sluoksnio storis iki 1 m. Fiksuoti ir XVI, bei XV a. sluoksniai. Taip pat kv. 8, 0,2 m gylyje, aptikta akmenų konstrukcija, kuri neardyta, tikintis ateityje pratęsti tyrimus šioje vietoje.

Perkasa Nr. 2 tirta į P nuo buv. rūmų iki PR piliavietės dalyje esančios užvažiuojamosios aikštelės. Bendras ištirtas plotas – 231,6 m². Storiausias kultūrinis sluoksnis fiksuotas kv. 15-36 – 1,3 m. Šioje vietoje rastas XVII a. pab. įrengtas šiukšlynas, kuriame dauguma rastų radinių datuojami XVII a. trečiu ketvirčiu.

Kv. 37-81 kultūrinis sluoksnis nesusidaręs, fiksuotas apie 0,1-0,4 m juodos žemės sluoksnis be radinių, kuris greičiausiai susidarė ūkinės veiklos metu. Ganyklų pievą šioje vietoje nurodo ir XIX a. vid. planas.

Kv. 83-89 rastos dvi kalkių duobės, kuriose radinių nerasta. Toliau žemės paviršius tiriamame plote žemėja ir tyrimai vykdyti buvusio tvenkinio vietoje. Kv. 120-131 ištirti nepavyko, nes minima perkamos vieta buvo užtvindyta.

Kv. 132-152 fiksuotas 0,4-0,8 m storio juodos žemės sluoksnis, kuriame rasta mažai radinių, pagal juos ši sluoksnį galima būtų datuoti XVII a. Šis juodos žemės sluoksnis galėjo susidaryti dėl drėgnos vietos, tarp dviejų buvusių tvenkinių. Drėgną ir krūmais apaugusią šią vietą nurodo ir jau minėtas XIX a. pab. planas.

Perkasos Nr. 2 pabaigoje, po velėna fiksuotas 0,1-0,3 m storio griuvenų sluoksnis, tikėtina, kad jis susidaręs apie 1939 m., kuomet vykdant vasarnamio statybą piliavietės P dalyje, iš bažnyčios vietos buvo vežamos griuvenos ir pilamas kelias. Po griuvenomis fiksuotas dar iki 1 m storio juodos žemės sluoksnis. Kv. 186 aptikta akmenų konstrukcija, kuri taip pat neardyta, tikintis ateityje pratęsti tyrimus.

2010 m. tyrimų metu surasti ir suinventorinti 6712 radiniai, kurie perduoti ir saugomi Molėtų „Etnokosmologijos muziejuje“.

Nuotraukų sąrašas

Pav. 1 Rūsysis Nr. 2 užverstas griuvenomis, vaizdas iš P pusės.

Pav. 2 Rūsio Nr. 2 skliautai iki sutvirtinimo, matomi įtrūkimai, vaizdas iš V pusės.

Pav. 3 2009 m. tyrimų metu buvo truputį išvalyta centrinė rūsio Nr. 2 dalis, vaizdas iš PR pusės.

Pav. 4 Laiptinė vedanti į rūsį Nr. 2, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 5 Laiptinė į rūsį Nr. 2, asla iš kalkinio skiedinio. Vaizdas iš P pusės.

Pav. 6 Š rūsio Nr. 2 sienoje, V kampe aptiktas buvęs švieslangis, vaizdas iš P pusės.

Pav. 7 Rūsysis Nr. 2, Š sienoje, tarp švieslangio ir laiptinės išmūryta namelio formos niša (apibraukta raudonai).

Pav. 8 Rūsysis Nr. 2, laiptinės arkinis praėjimas, vaizdas iš PV pusės.

Pav. 9 Rūsysis Nr. 2, praėjimas tarp rūsio Nr.1 ir rūsio Nr. 2, praėjime matoma durų staktos vieta, vaizdas iš ŠR pusės.

Pav. 10 Rūsio Nr. 2 P sienoje arkinės nišos, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 11 Rūsio Nr. 2 ŠR kampe aptikta krosnis, vaizdas iš PV pusės.

Pav. 12 2008 m. tyrimai, patalpos Nr. 3 ŠV kampe aptikta kvadratinė ertmė.

Pav. 13 2009 m. tyrimai, laiptinės į rūsį R sienoje aptikta kvadratinė ertmė.

Pav. 14 Rūsysis Nr. 2 iškasus griuvenas, buv. aslos lygis, vaizdas iš P pusės.

Pav. 15 Užmatuota perkasa Nr. 1, vaizdas iš ŠR pusės.

Pav. 16 Perkasa Nr. 1 nuėmus velėną, vaizdas iš ŠR pusės.

Pav. 17 Perkasa Nr. 1, apie 0,5 m gylyje juodoje žemėje pasirodo molio intarpai, vaizdas iš PV pusės.

Pav. 18 Perkasa Nr. 1, kv. 16-17 plytų-akmenų sąvarta, vaizdas iš PR pusės.

Pav. 19 Perkasa Nr. 1, kv. 19-20, įžemyje fiksuotas perkasimas, vaizdas iš PR pusės.

Pav. 20 Perkasa Nr. 1, kv. 19-20, perkasimo pjūvis, vaizdas iš PV pusės.

Pav. 21 Perkasa Nr. 1, kv. 19-20, iširtas juodos žemės perkasimas, vaizdas iš PV pusės.

Pav. 22 Perkasa Nr. 1, kv. 13-14, aptikta neaiškios paskirties duobė, vaizdas iš PR pusės.

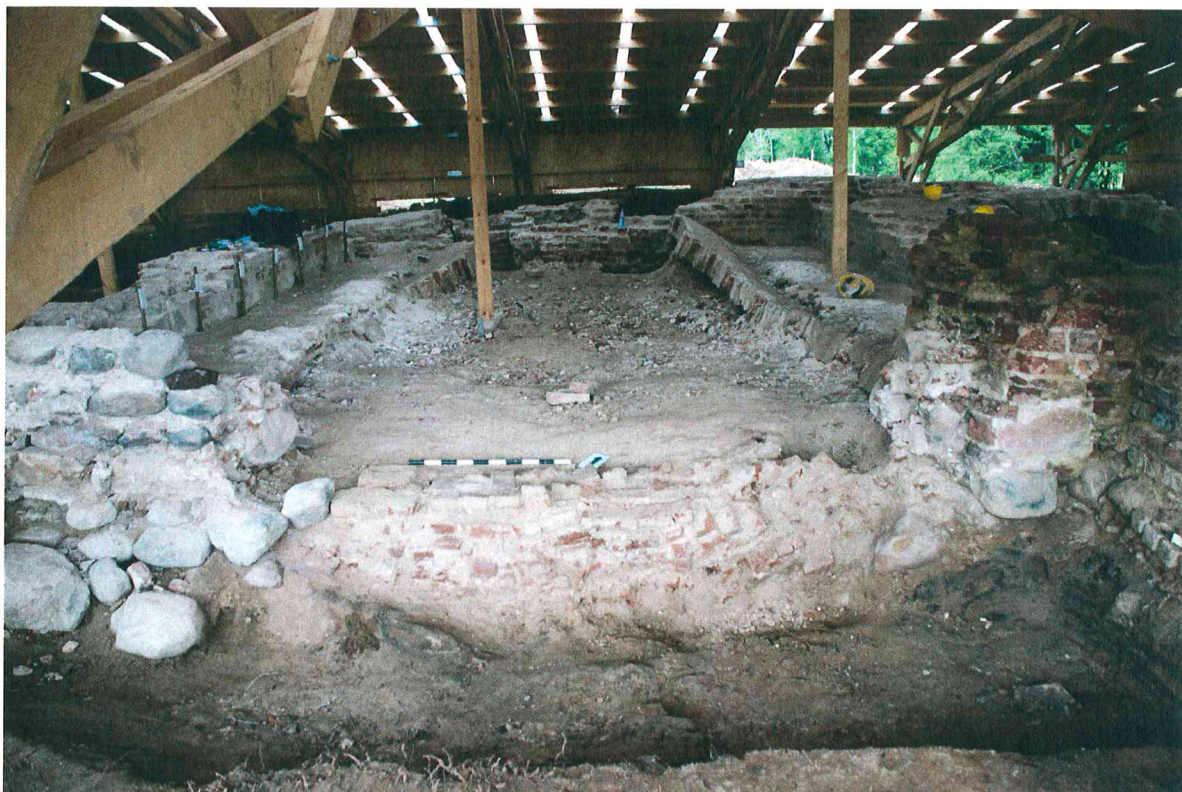
Pav. 23 Perkasa Nr. 1, kv. 13-14 aptiktos duobės pjūvis, vaizdas iš PV pusės.

Pav. 24 Perkasa Nr. 1, kv. 13-14, iširta neaiškios paskirties duobė, vaizdas iš PV pusės.

- Pav. 25 Perkasa Nr. 1, visame plote pasiektas įžemis, vaizdas iš PV pusės.
- Pav. 26 Perkasa Nr. 1, visame plote pasiektas įžemis, vaizdas iš ŠR pusės.
- Pav. 27 Perkasa Nr. 1 nuėmus velėna pratęstame plote, vaizdas iš ŠR pusės.
- Pav. 28 Prijungta perkastos Nr. 1 dalis, 0,2 m gylyje atsidengė tvarkingai sudėtų akmenų eilė, vaizdas iš ŠR pusės.
- Pav. 29 Prijungta perkastos Nr. 1 dalis, pavieniai akmenys kv. 1-2, juodos žemės sluoksnis su molio intarpais.
- Pav. 30 Prijungta perkastos Nr. 1 dalis, kv. 1-2 pavieniai akmenys, trys kultūrinio sluoksnio horizontai.
- Pav. 31 Prijungta perkastos Nr. 1 dalis, pasiektas įžemis, vaizdas iš ŠR pusės.
- Pav. 32 Perkasa Nr. 1, pasiektas įžemis, vaizdas iš PV pusės.
- Pav. 33 Teritorija prieš tiriant perkasą Nr. 2, vaizdas iš PR pusės.
- Pav. 34 Teritorija prieš tiriant perkasą Nr. 2, vaizdas iš ŠV pusės.
- Pav. 35 Teritorija prieš tiriant perkasą Nr. 2, vaizdas iš ŠV pusės.
- Pav. 36 Teritorija prieš tiriant perkasą Nr. 2, vaizdas iš ŠV pusės.
- Pav. 37 Perkasa Nr. 2, kv. 1-10, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 38 Perkasa Nr. 2, šiukšlyno tyrimai, vaizdas iš ŠV pusės.
- Pav. 39 Perkasa Nr. 2, šiukšlyno tyrimai, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 40 Perkasa Nr. 2, kv. 15-35, buvusio šiukšlyno vieta, vaizdas iš P pusės.
- Pav. 41 Perkasa Nr. 2, kv. 15-35, buvusio šiukšlyno vieta, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 42 Perkasa Nr. 2, kv. 40-50, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 43 Perkasa Nr. 2, kv. 50-60, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 44 Perkasa Nr. 2 kv. 60-70, šiukšlių duobės vieta, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 45 Dubingių piliavietės 1851 m. planas.
- Pav. 46 Perkasa Nr. 2, kv. 83-84, kalkių duobė, vaizdas iš R pusės.
- Pav. 47 Perkasa Nr. 2, kv. 86-89, antra kalkių duobė, vaizdas iš R pusės.
- Pav. 48 Perkasa Nr. 2, kv. 80-90, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 49 Perkasa Nr. 2, kv. 90-110, vaizdas iš Š pusės.

- Pav. 50 Perkasa Nr. 2, kv. 90-110, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 51 Dubingių piliavietės aerofoto su pažymėtomis buv. tvenkinių vietomis.
- Pav. 52 Perkasa Nr. 2, kv. 120-130 užtvindyta, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 53 Perkasa Nr. 2, kv. 131-132 kultūrinis sluoksnis, vaizdas iš V pusės.
- Pav. 54 Perkasa Nr. 2, kv. 130-140, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 55 Perkasa Nr.2, kv. 149-151 kultūrinis sluoksnis, vaizdas iš V pusės.
- Pav. 56 Perkasa Nr.2, kv. 140-150, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 57 Perkasa Nr. 2, kv. 157-159 kultūrinis sluoksnis, vaizdas iš V pusės.
- Pav. 58 Perkasa Nr. 2, kv. 150-160, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 59 Perkasa Nr. 2, kv. 160-170, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 60 Perkasa Nr. 2, kv. 174-176 kultūrinis sluoksnis, vaizdas iš V pusės.
- Pav. 61 Perkasa Nr. 2, kv. 170-180, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 62 Perkasa Nr. 2, kv. 183-186, V sienelė, vaizdas iš R pusės.
- Pav. 63 Perkasa Nr. 2, kv. 183-185 R sienelė, vaizdas iš V pusės.
- Pav. 64 Perkasa Nr. 2, kv. 180-190, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 65 Perkasa Nr. 2, Kv. 186 rasta akmenų konstrukcija, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 66 Perkasa Nr. 2, kv. 189-193, vaizdas iš Š pusės.
- Pav. 67 Perkasa Nr. 2, kv. 186-193, vaizdas iš P pusės.

Fotofiksacija

Pav. 1 Rūsīs Nr. 2 užverstas griuvenomis, vaizdas iš P pusės.

Pav. 2 Rūsio Nr. 2 skliautai iki sutvirtinimo, matomi įtrūkimai, vaizdas iš V pusės.

Pav. 3 2009 m. tyrimų metu buvo truputį išvalyta centrinė rūšio Nr. 2 dalis, vaizdas iš PR pusės.

Pav. 4 Laiptinė vedanti į rūšį Nr. 2, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 5 Laiptinė į rūšį Nr. 2, asla iš kalkinio skiedinio. Vaizdas iš P pusės.

Pav. 6 Š rūšio Nr. 2 sienoje, V kampe aptiktas buvęs švieslangis, vaizdas iš P pusės.

Pav. 7 Rūsysis Nr. 2, Š sienoje, tarp švieslangio ir laiptinės išmūryta namelio formos niša (apibraukta raudonai).

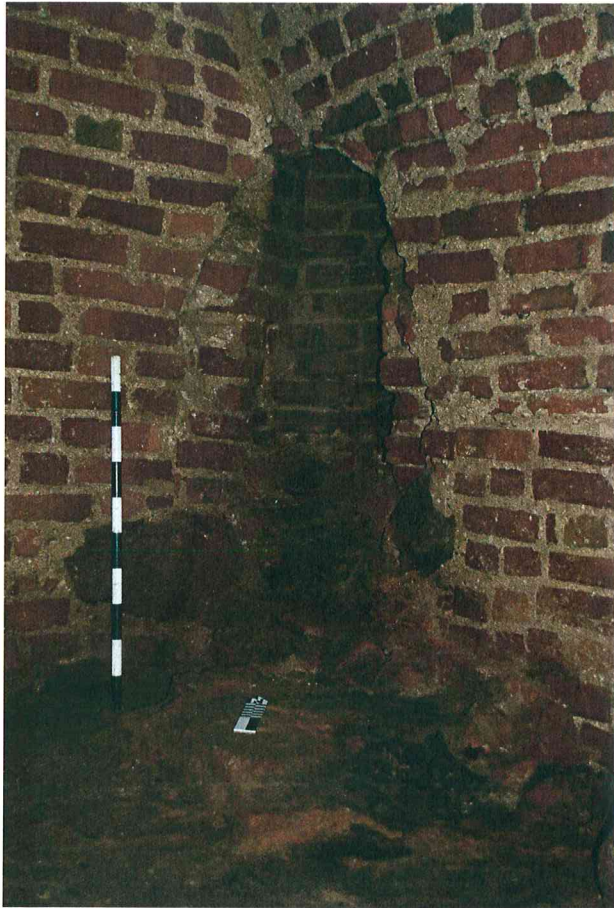
Pav. 8 Rūsysis Nr. 2, laiptinės arkinis praėjimas, vaizdas iš PV pusės.

Pav. 9 Rūsīs Nr. 2, praējimas tarp rūsio Nr.1 ir rūsio Nr. 2, praėjime matoma durų staktos vieta, vaizdas iš ŠR pusės.

Pav. 10 Rūsio Nr. 2 P sienoje arkinės nišos, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 11 Rūsio Nr. 2 ŠR kampe aptikta krosnis, vaizdas iš PV pusės.

Pav. 12 2008 m. tyrimai, patalpos Nr. 3 ŠV kampe aptikta kvadratinė ertmė.

Pav. 13 2009 m. tyrimai, laiptinės į rūšį R sienoje aptikta kvadratinė ertmė.

Pav. 14 Rūšys Nr. 2 iškasus griuvenas, buv. aslos lygis, vaizdas iš P pusės.

Pav. 15 Užmatuota perkasa Nr. 1, vaizdas iš ŠR pusės.

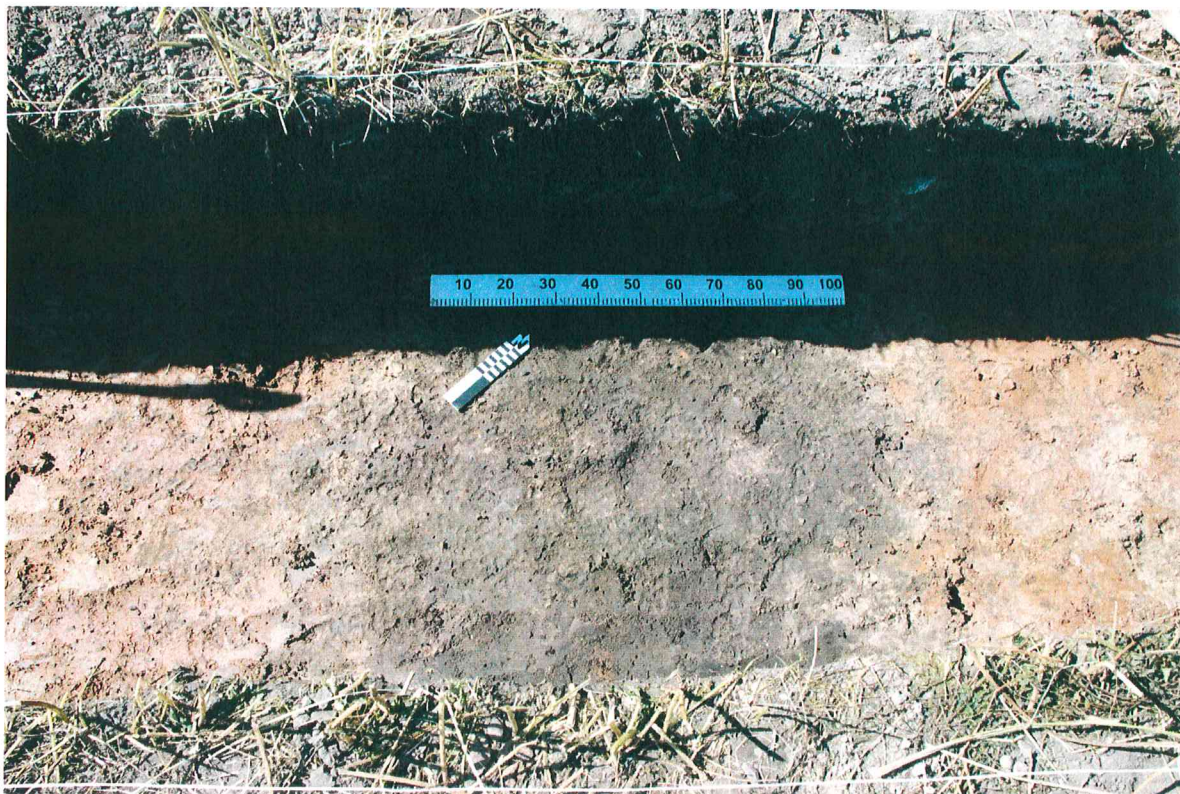
Pav. 16 Perkasa Nr. 1 nuėmus velėną, vaizdas iš ŠR pusės.

Pav. 17 Perkasa Nr. 1, apie 0,5 m gilyje juodoje žemėje pasirodo molio intarpai, vaizdas iš PV pusės.

Pav. 18 Perkasa Nr. 1, kv. 16-17 plytų-akmenų sąvarta, vaizdas iš PR pusės.

Pav. 19 Perkasa Nr. 1, kv. 19-20, žemyje fiksuotas perkasimas, vaizdas iš PR pusės.

Pav. 20 Perkasa Nr. 1, kv. 19-20, perkavimo pjūvis, vaizdas iš PV pusės.

Pav. 21 Perkasa Nr. 1, kv. 19-20, ištirtas juodos žemės perkasimas, vaizdas iš PV pusės.

Pav. 22 Perkasa Nr. 1, kv. 13-14, aptikta neiškios paskirties duobė, vaizdas iš PR pusės.

Pav. 23 Perkasa Nr. 1, kv. 13-14 aptiktos duobės pjūvis, vaizdas iš PV pusės.

Pav. 24 Perkasa Nr. 1, kv. 13-14, ištirta neaiškios paskirties duobė, vaizdas iš PV pusės.

Pav. 25 Perkasa Nr. 1, visame plote pasiektas ģzemis, vaizdas iř PV pusēs.

Pav. 26 Perkasa Nr. 1, visame plote pasiektas ģzemis, vaizdas iř řR pusēs.

Pav. 27 Perkasa Nr. 1 nuėmus velėna pratęstame plote, vaizdas iš ŠR pusės.

Pav. 28 Prijungta perkastos Nr. 1 dalis, 0,2 m gilyje atsidengė tvarkingai sudėtą akmenų eilė, vaizdas iš ŠR pusės.

Pav. 29 Prijungta perkasos Nr. 1 dalis, pavieniai akmenys kv. 1-2, juodos žemės sluoksnis su molio intarpais.

Pav. 30 Prijungta perkasos Nr. 1 dalis, kv. 1-2 pavieniai akmenys, trys kultūrinio sluoksnio horizontai.

Pav. 31 Prijungta perkaso Nr. 1 dalis, pasiektas jžemis, vaizdas iš ŠR pusės.

Pav. 32 Perkasa Nr. 1, pasiektas jžemis, vaizdas iš PV pusės.

Pav. 33 Teritorija prieš tiriant perkasą Nr. 2, vaizdas iš PR pusės.

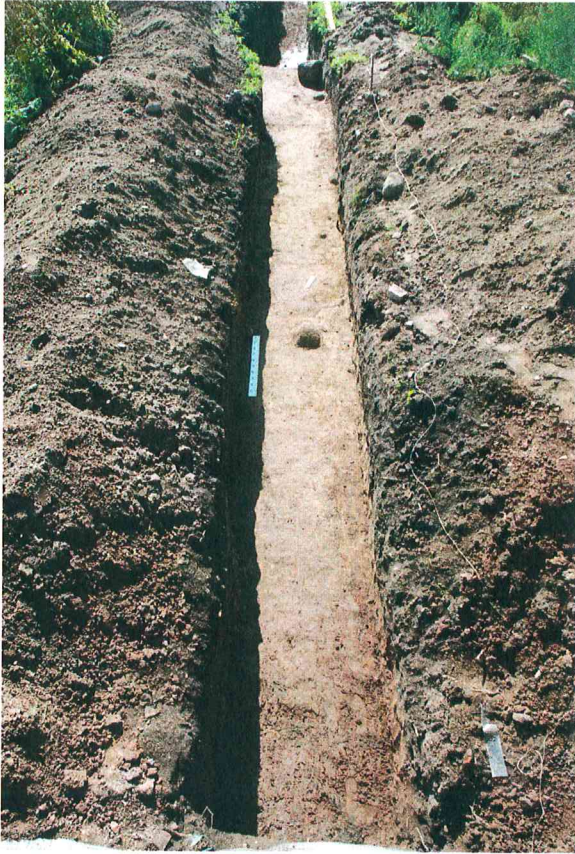
Pav. 34 Teritorija prieš tiriant perkasą Nr. 2, vaizdas iš ŠV pusės.

Pav. 35 Teritorija prieš tiriant perkąsą Nr. 2, vaizdas iš ŠV pusės.

Pav. 36 Teritorija prieš tiriant perkąsą Nr. 2, vaizdas iš ŠV pusės.

Pav. 37 Perkasa Nr. 2, kv. 1-10, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 38 Perkasa Nr. 2, šiukšlynų tyrimai, vaizdas iš ŠV pusės.

Pav. 39 Perkasa Nr. 2, šiukšlyno tyrimai, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 40 Perkasa Nr. 2, kv. 15-35, buvusio šiukšlyno vieta, vaizdas iš P pusės.

Pav. 41 Perkasa Nr. 2, kv. 15-35, buvusio šiukšlyno vieta, vaizdas iš Š pusės.

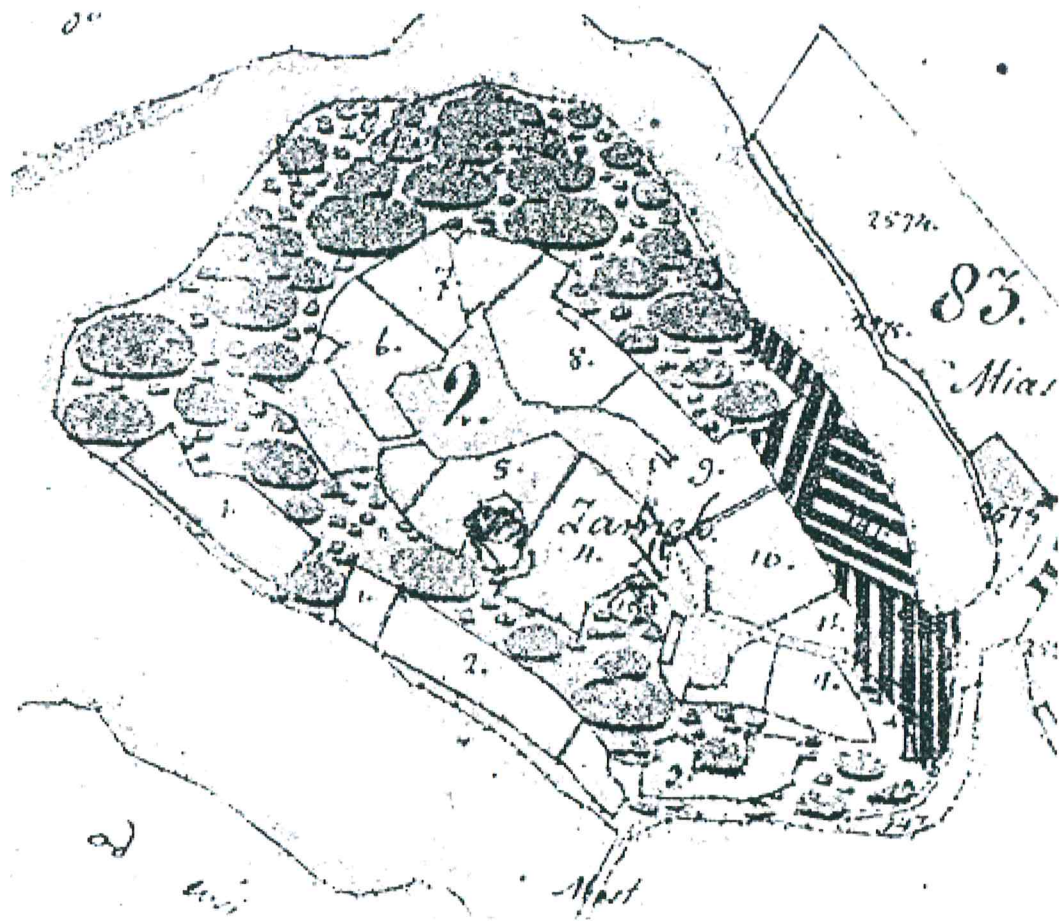
Pav. 42 Perkasa Nr. 2, kv. 40-50, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 43 Perkasa Nr. 2, kv. 50-60, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 44 Perkasa Nr. 2 kv. 60-70, šiukšlių duobės vieta, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 45 Dubingių piliavietės 1851 m. planas.

Pav. 46 Perkasa Nr. 2, kv. 83-84, kalkių duobė, vaizdas iš R pusės.

Pav. 47 Perkasa Nr. 2, kv. 86-89, antra kalkių duobė, vaizdas iš R pusės.

Pav. 48 Perkasa Nr. 2, kv. 80-90, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 49 Perkasa Nr. 2, kv. 90-110, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 50 Perkasa Nr. 2, kv. 90-110, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 51 Dubingių piliavietės aerofoto su pažymėtomis buv. tvenkinių vietomis.

Pav. 52 Perkasa Nr. 2, kv. 120-130 užtvindyta, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 53 Perkasa Nr. 2, kv. 131-132 kultūrinis slūksnis, vaizdas iš V pusės.

Pav. 54 Perkasa Nr. 2, kv. 130-140, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 55 Perkasa Nr.2, kv. 149-151 kultūrinis slūksnis, vaizdas iš V pusės.

Pav. 56 Perkasa Nr.2, kv. 140-150, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 57 Perkasa Nr. 2, kv. 157-159 kultūrinis slūksnis, vaizdas iš V pusės.

Pav. 58 Perkasa Nr. 2, kv. 150-160, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 59 Perkasa Nr. 2, kv. 160-170, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 60 Perkasa Nr. 2, kv. 174-176 kultūrinis sluoksnis, vaizdas iš V pusės.

Pav. 61 Perkasa Nr. 2, kv. 170-180, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 62 Perkasa Nr. 2, kv. 183-186, V sienelė, vaizdas iš R pusės.

Pav. 63 Perkasa Nr. 2, kv. 183-185 R sienelē, vaizdas iš V pusēs.

Pav. 64 Perkasa Nr. 2, kv. 180-190, vaizdas iš Š pusēs.

Pav. 65 Perkasa Nr. 2, Kv. 186 rasta akmenų konstrukcija, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 66 Perkasa Nr. 2, kv. 189-193, vaizdas iš Š pusės.

Pav. 67 Perkasa Nr. 2, kv. 186-193, vaizdas iš P pusės.